

II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 24ης Νοεμβρίου 1986

για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς και άλλους επιστημονικούς σκοπούς

(86/609/ΕΟΚ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Έχοντας υπόψη:

Άρθρο 1

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 100,

Στόχος της οδηγίας είναι να εξασφαλίσει ότι όταν χρησιμοποιούνται ζώα για πειράματα και άλλους επιστημονικούς σκοπούς, οι νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις των κρατών μελών για την προστασία τους θα είναι εναρμονισμένες ώστε να μην θιγεται η δημιουργία και η λειτουργία της κοινής αγοράς, ιδίως μέσω στρεβλώσεων του ανταγωνισμού ή εμπορικών φραγμών.

την πρόταση της Επιτροπής (1),

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2),

Άρθρο 2

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (3),

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

Εκτιμώντας:

ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των εν ισχύ εθνικών νομοθεσιών των σχετικών με την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για ορισμένους πειραματικούς σκοπούς, οι οποίες μπορεί να επηρεάζουν τη λειτουργία της κοινής αγοράς·

α) «ζώο», χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό, κάθε ζωντανό σπονδυλωτό εκτός του ανθρώπου, συμπεριλαμβανομένων των προνυμφών που ζουν ελεύθερα ή και αναπαράγονται, αλλά εξαιρουμένων των εμβρύων και των λοιπών εμβρυακών μορφών·

ότι, προκειμένου να εξαλειφθούν οι διαφορές αυτές, πρέπει να εναρμονιστούν οι νομοθεσίες των κρατών μελών· ότι η εναρμόνιση αυτή θα πρέπει να εξασφαλίσει τη μείωση στο ελάχιστο του αριθμού των ζώων που χρησιμοποιούνται για πειράματα και άλλους επιστημονικούς σκοπούς, την κατάλληλη μέριμνα για τα ζώα αυτά καθώς και το ότι δεν θα υφίστανται ανώφελα κανένα πόνο, ταλαιπωρία, αγωνία ή μόνιμη βλάβη ή ότι όπου αυτά είναι αναπόφευκτα θα περιορίζονται στο ελάχιστο·

β) «πειραματόζωο»: ζώα που χρησιμοποιούνται ή που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν σε πειράματα·

γ) «εκτρεφόμενα ζώα»: ζώα τα οποία, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν ειδικά σε πειράματα, εκτρέφονται σε εγκαταστάσεις που έχουν εγκριθεί από την αρχή ή καταχωρηθεί σε ειδικά βιβλία αυτής·

ότι θα πρέπει ιδίως να αποφεύγεται η άσκοπη επανάληψη των πειραμάτων.

δ) «πείραμα»: κάθε χρησιμοποίηση ζώου για πειραματικούς ή άλλους επιστημονικούς σκοπούς η οποία μπορεί να προκαλέσει σε αυτό πόνο, ταλαιπωρία, αγωνία ή μόνιμη βλάβη, συμπεριλαμβανομένης κάθε ενέργειας που αποβλέπει ή που ενδέχεται να καταλήξει στη γέννηση ζώου σε οποιαδήποτε από τις καταστάσεις αυτές, εξαιρουμένων όμως των λιγότερο οδυνηρών μεθόδων που είναι αποδεκτές στη σύγχρονη πρακτική (δηλαδή «μη βαναύσων μεθόδων») θανάτωσης ή σήμανσης ζώων· το πείρα-

(1) ΕΕ αριθ. C 351 της 31. 12. 1985, σ. 16.

(2) ΕΕ αριθ. C 255 της 13. 10. 1986, σ. 250.

(3) ΕΕ αριθ. C 207 της 18. 8. 1986, σ. 3.

μα αρχίζει όταν το ζώο ετοιμάζεται για πρώτη φορά να χρησιμοποιηθεί και λήγει όταν δεν υπολείπεται πλέον καμιά παρατήρηση στα πλαίσια του πειράματος αυτού· η εξάλειψη του πόνου, της ταλαιπωρίας, της αγωνίας ή της μόνιμης βλάβης με την επιτυχή χρήση αναισθητικών ή αναλγητικών ή άλλων μεθόδων δεν θέτει τη χρησιμοποίηση ενός ζώου εκτός του πεδίου εφαρμογής του ορισμού αυτού. Οι γεωργικές ή κλινικές κτηνιατρικές πρακτικές, που δεν έχουν πειραματικό χαρακτήρα, δεν περιλαμβάνονται·

- ε) «*αρχή*»: κάθε αρχή ή αρχές που ορίζονται από κάθε κράτος μέλος ως υπεύθυνη ή υπεύθυνες για την εποπτεία της διεξαγωγής των πειραμάτων κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας·
- στ) «*αρμόδιο πρόσωπο*»: κάθε πρόσωπο το οποίο θεωρείται αρμόδιο από ένα κράτος μέλος για την εκπλήρωση των καθηκόντων που περιγράφονται στην παρούσα οδηγία·
- ζ) «*εγκαταστάσεις*»: κάθε εγκατάσταση, κτίριο, κτιριακό συγκρότημα ή άλλο οίκημα, που μπορεί να περιλαμβάνει χώρο που δεν είναι απόλυτα περιφραγμένος ή στεγασμένος καθώς και κινητές εσωτερικές εγκαταστάσεις·
- η) «*εγκαταστάσεις εκτροφής*»: εγκαταστάσεις όπου εκτρέφονται ζώα προκειμένου να χρησιμοποιηθούν σε πειράματα·
- θ) «*εγκαταστάσεις προμήθειας*»: εγκαταστάσεις, εκτός των εγκαταστάσεων εκτροφής, από τις οποίες γίνεται προμήθεια ζώων προκειμένου να χρησιμοποιηθούν σε πειράματα·
- ι) «*εγκαταστάσεις πειραματισμού*»: εγκαταστάσεις όπου χρησιμοποιούνται ζώα για πειράματα·
- ια) «*κατάλληλη αναισθητοποίηση*»: στέρηση αισθήσεως με μεθόδους (τοπικής ή γενικής) αναισθησίας εξίσου αποτελεσματικές με τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται κατά την ορθή κτηνιατρική πρακτική·
- ιβ) «*θανάτωση με μη βάνουσο τρόπο*»: θανάτωση ζώου με συνθήκες οι οποίες, ανάλογα με το είδος, συνεπάγονται τη μικρότερη δυνατή σωματική ή ψυχική ταλαιπωρία.

Άρθρο 3

Η παρούσα οδηγία αφορά τη χρησιμοποίηση ζώων σε πειράματα που διεξάγονται για έναν από τους ακόλουθους σκοπούς:

- α) ανάπτυξη, παραγωγή, έλεγχο της ποιότητας, δραστηριότητας και ασφάλειας φαρμάκων, τροφίμων και άλλων ουσιών ή προϊόντων:
- i) για την αποφυγή, την πρόληψη, τη διάγνωση ή τη θεραπεία ασθενειών, αδιαθεσίας ή άλλων ανωμαλιών ή των συνεπειών τους σε ανθρώπους, ζώα ή φυτά·
- ii) για την αξιολόγηση, τη διερεύνηση, τη ρύθμιση ή την αλλαγή φυσιολογικών χαρακτηριστικών σε ανθρώπους, ζώα ή φυτά·
- β) προστασία του φυσικού περιβάλλοντος προς όφελος της υγείας ή της ευζωίας ανθρώπων και ζώων.

Άρθρο 4

Κάθε κράτος μέλος μεριμνά για την απαγόρευση πειραμάτων κατά τα οποία χρησιμοποιούνται ζώα τα οποία, δυνάμει του παραρτήματος I της σύμβασης για το διεθνές εμπόριο των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση και του παραρτήματος Γ τμήμα I του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3626/82 ⁽¹⁾, θεωρούνται ότι ανήκουν σε είδη που απειλούνται με εξαφάνιση, εκτός εάν τα πειράματα αυτά συμφωνούν με τον προαναφερόμενο κανονισμό και έχουν ως αντικείμενο:

- την έρευνα για τη διατήρηση των εν λόγω ειδών, ή
- σημαντικούς βιοϊατρικούς σκοπούς για τους οποίους τα εν λόγω είδη είναι κατ' εξοχήν τα μόνα κατάλληλα.

Άρθρο 5

Τα κράτη μέλη ενεργούν ώστε να διασφαλίζουν ότι, όσον αφορά τη γενική φροντίδα, περιποίηση και τη διαβίωση των ζώων:

- α) σε όλα τα πειραματόζωα παρέχεται στέγη, περιβάλλον, κάποια ελάχιστη ελευθερία κινήσεων, τροφή, νερό και φροντίδα που είναι κατάλληλα για την υγεία και την καλή τους διαβίωση·
- β) κάθε περιορισμός της δυνατότητας ενός πειραματόζωου να ικανοποιεί τις φυσιολογικές του ανάγκες και τις συνθήκές του δεν πρέπει να υπερβαίνει το ελάχιστο δυνατό·
- γ) διεξάγεται καθημερινά έλεγχος των περιβαλλοντικών συνθηκών υπό τις οποίες τα πειραματόζωα διατρέφονται, φυλάσσονται ή χρησιμοποιούνται·
- δ) η ικανοποιητική διαβίωση και η κατάσταση της υγείας των πειραματόζωων παρακολουθούνται από αρμόδιο πρόσωπο ώστε να αποφεύγεται ο πόνος ή η άσκοπη ταλαιπωρία, αγωνία ή μόνιμη βλάβη τους·
- ε) λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να επανορθώνεται, το ταχύτερο δυνατό, κάθε ανωμαλία ή ταλαιπωρία που διαπιστώνεται.

Για την εφαρμογή των διατάξεων των στοιχείων α) και β), τα κράτη μέλη ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές του παραρτήματος II.

Άρθρο 6

1. Κάθε κράτος μέλος ορίζει την αρχή ή τις αρχές που είναι υπεύθυνες για τον έλεγχο της ορθής εκτέλεσης των διατάξεων της παρούσας οδηγίας.
2. Στα πλαίσια της εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα ώστε η ορισθείσα αρχή που αναφέρεται στην παράγραφο 1 να μπορεί να λαμβάνει τη γνώμη εμπειρογνώμωνων αρμοδίων στους εν λόγω τομείς.

(1) ΕΕ αριθ. L 384 της 31. 12. 1982, σ. 1.

Άρθρο 7

1. Τα πειράματα διεξάγονται μόνον από αρμόδια πρόσωπα που έχουν σχετική άδεια ή υπό την άμεση ευθύνη των προσώπων αυτών ή, εάν το σχέδιο πειραματικής δραστηριότητας ή άλλο επιστημονικό σχέδιο επιτρέπεται, σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας.

2. Απαγορεύεται η διεξαγωγή πειράματος εφόσον είναι λογικά και πρακτικά εφικτό να χρησιμοποιηθεί άλλη μέθοδος επίτευξης των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων η οποία είναι ικανοποιητική από επιστημονικής πλευράς και δεν συνεπάγεται τη χρησιμοποίηση ζώων.

3. Όταν επιβάλλεται η διεξαγωγή πειράματος, η επιλογή των ειδών πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή και, ενδεχομένως, να αιτιολογείται δεόντως στην αρχή. Κατά την επιλογή μεταξύ πειραμάτων, προτιμώνται εκείνα που απαιτούν το μικρότερο δυνατό αριθμό ζώων, χρησιμοποιούν ζώα με τον κατώτατο βαθμό νευροφυσιολογικής ευαισθησίας, προκαλούν το λιγότερο πόνο, ταλαιπωρία, αγωνία ή μόνιμη βλάβη και που αναμένεται να δώσουν τα ικανοποιητικότερα αποτελέσματα.

Τα πειράματα με ζώα που ήταν προηγουμένως ελεύθερα στη φύση εκτελούνται μόνον εφόσον πειράματα με άλλα ζώα δεν επαρκούν για τους σκοπούς του πειράματος.

4. Όλα τα πειράματα σχεδιάζονται κατά τρόπο ώστε τα πειραματόζωα να μην υποφέρουν ούτε να πονούν και να ταλαιπωρούνται άσκοπα. Τα πειράματα υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 8. Τα μέτρα που καθορίζονται στο άρθρο 9 λαμβάνονται σε όλες τις περιπτώσεις.

Άρθρο 8

1. Όλα τα πειράματα πρέπει να διεξάγονται με γενική ή τοπική αναισθησία.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται όταν:

- α) η αναισθησία κρίνεται ως περισσότερο τραυματική για το ζώο από ό,τι το ίδιο το πείραμα·
- β) η αναισθησία δεν συμβιβάζεται με το στόχο του πειράματος. Σε αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα νομοθετικά ή/και διοικητικά μέτρα ώστε να εξασφαλισθεί ότι δεν θα διεξάγονται άσκοπα παρόμοια πειράματα.

Η αναισθησία θα πρέπει να χορηγείται στην περίπτωση σοβαρών τραυματισμών που μπορούν να προκαλέσουν δυνατό πόνο.

3. Στην περίπτωση που δεν είναι δυνατή η αναισθησία, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται αναλγητικά ή άλλες κατάλληλες μέθοδοι ώστε ο πόνος, η ταλαιπωρία, η αγωνία ή βλάβη να περιορίζονται όσο αυτό είναι δυνατό και, σε κάθε περίπτωση, το ζώο να μην υφίσταται δυνατό πόνο, αγωνία ή ταλαιπωρία.

4. Στην περίπτωση κατά την οποία ένα ζώο που έχει υποστεί αναισθησία υποφέρει δυνατό πόνο επειδή έπαυσε η επίδραση του αναισθητικού, πρέπει να του χορηγούνται εγκαίρως αναλγητικά ή, εάν αυτό δεν είναι δυνατόν, να θανατώνεται αμέσως με μη βάνουσο τρόπο, υπό τον όρο ότι τα μέτρα αυτά συμβιβάζονται με το στόχο του πειράματος.

Άρθρο 9

1. Με τη λήξη ενός πειράματος, αποφασίζεται εάν το ζώο θα διατηρηθεί στη ζωή ή αν θα θανατωθεί με μη βάνουσο τρόπο, υπό τον όρο ότι δεν θα διατηρηθεί στη ζωή στην περίπτωση που πιθανότατα θα εξακολουθήσει επί μακρόν να πονά ή να υποφέρει, παρά το γεγονός ότι απ' όλες τις άλλες απόψεις η υγεία του έχει αποκατασταθεί.

2. Οι αποφάσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 πρέπει να λαμβάνονται από αρμόδιο πρόσωπο, κατά προτίμηση κτηνίατρο.

3. Στην περίπτωση κατά την οποία, με τη λήξη ενός πειράματος:

- α) ένα ζώο πρέπει να διατηρηθεί στη ζωή, λαμβάνεται η απαιτούμενη για την κατάσταση της υγείας του μέριμνα, τίθεται υπό την παρακολούθηση κτηνιάτρου ή άλλου αρμόδιου προσώπου και φυλάσσεται υπό συνθήκες που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του άρθρου 5. Ωστόσο, είναι δυνατό να υπάρξει παρέκκλιση από τους όρους που καθορίζονται στο παρόν σημείο όταν, σύμφωνα με τη γνώμη κτηνιάτρου, η παρέκκλιση αυτή δεν επιφέρει καμία ταλαιπωρία για το ζώο·
- β) ένα ζώο δεν πρέπει να διατηρηθεί στη ζωή ή δεν μπορεί να επωφεληθεί από τις διατάξεις του άρθρου 5 όσον αφορά τις συνθήκες διαβίωσής του, θανατώνεται το συντομότερο δυνατό με μη βάνουση μέθοδο.

Άρθρο 10

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι κάθε περαιτέρω χρησιμοποίηση ζώων σε πειράματα δεν έρχεται σε αντίθεση με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας.

Συγκεκριμένα, απαγορεύεται η χρησιμοποίηση ζώων περισσότερο από μία φορά σε πειράματα που συνεπάγονται έντονο πόνο, αγωνία ή ισοδύναμη ταλαιπωρία.

Άρθρο 11

Παρά τις λοιπές διατάξεις της παρούσας οδηγίας, εφόσον οι θεμιτοί σκοποί του πειράματος το απαιτούν, η αρχή μπορεί να επιτρέψει την ελευθέρωση του συγκεκριμένου ζώου, εάν έχει βεβαιωθεί ότι έγινε ό,τι ήταν δυνατό για την καλή διαβίωσή του και εφόσον το επιτρέπει η κατάσταση της υγείας του και δεν υπάρχει κίνδυνος για τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον.

Άρθρο 12

1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν διαδικασίες σύμφωνα με τις οποίες τα πειράματα ή τα στοιχεία των προσώπων που πραγματοποιούν τα πειράματα αυτά πρέπει να κοινοποιούνται προηγουμένως στην αρχή.

2. Στην περίπτωση που προβλέπεται να υποβληθεί ζώο σε πείραμα κατά το οποίο θα υποστεί ή κινδυνεύει να υποστεί δυνατούς πόνους που μπορεί να είναι παρατεταμένοι, το πείραμα αυτό πρέπει να έχει δηλωθεί και αιτιολογηθεί ρητά στην αρχή ή να έχει εγκριθεί ρητά από αυτή. Η αρχή αναλαμβάνει τα κατάλληλα δικαστικά ή διοικητικά μέτρα στην περίπτωση που δεν είναι σίγουρη ότι τα πείραμα είναι σημαντικό για βασικές ανάγκες του ανθρώπου ή των ζώων.

Άρθρο 13

1. Βάσει των υποβαλλόμενων αιτήσεων για τη χορήγηση άδειας, των λαμβανομένων ανακοινώσεων καθώς και των υποβαλλόμενων εκθέσεων, η αρχή σε κάθε κράτος μέλος συλλέγει και, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατόν, θέτει περιοδικά στη διάθεση του κοινού τα ακόλουθα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τη χρησιμοποίηση ζώων σε πειράματα:

- α) τον αριθμό και τα είδη των ζώων που χρησιμοποιήθηκαν σε πειράματα·
- β) τον αριθμό των ζώων, ανά επιλεγόμενες κατηγορίες, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στα πειράματα που αναφέρονται στο άρθρο 3·
- γ) τον αριθμό των ζώων, ανά επιλεγόμενες κατηγορίες, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν σε πειράματα που απαιτούνται από τη νομοθεσία.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίζουν την προστασία του απόρρητου των πληροφοριών εμπορικής σημασίας που ανακοινώνονται βάσει της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 14

Τα πρόσωπα που διεξάγουν πειράματα ή συμμετέχουν σ'αυτά και τα πρόσωπα που φροντίζουν ζώα που χρησιμοποιούνται σε πειράματα, συμπεριλαμβανομένων των καθηκόντων επιτήρησης, πρέπει να έχουν εκπαιδευτεί και ασκηθεί κατάλληλα.

Ειδικότερα τα πρόσωπα που διεξάγουν πειράματα ή εποπτεύουν τη διεξαγωγή τους, πρέπει να έχουν εκπαιδευθεί σε επιστημονικό τομέα συναφή με τα πραγματοποιούμενα πειράματα και να έχουν τις απαιτούμενες ικανότητες μεταχείρισης και φροντίδας των πειραματόζωων· η αρχή πρέπει ωστόσο να έχει διαπιστώσει ότι διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο άσκησης για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 15

Οι εγκαταστάσεις εκτροφής και οι εγκαταστάσεις προμήθειας πρέπει να εγκρίνονται ή να καταχωρούνται σε ειδικά βιβλία από την αρχή και να ανταποκρίνονται στους όρους των άρθρων 5 και 14, εκτός αν παραχωρηθεί απαλλαγή βάσει του άρθρου 19 παράγραφος 4 ή του άρθρου 21. Οι εγκαταστάσεις προμήθειας προμηθεύονται ζώα μόνον από εγκαταστάσεις εκτροφής ή άλλες εγκαταστάσεις προμήθειας, εκτός αν το ζώο έχει εισαχθεί νόμιμα και δεν είναι άγριο ή αδέσποτο. Στις εγκαταστάσεις προμήθειας μπορεί να χορηγείται γενική ή ειδική απαλλαγή από τη διάταξη αυτή με όρους που καθορίζει η αρχή.

Άρθρο 16

Στην έγκριση ή καταχώρηση που προβλέπεται στο άρθρο 15 καθορίζεται το αρμόδιο πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για τις εγκαταστάσεις και στο οποίο έχει ανατεθεί να παρέχει ή φροντίζει να παρέχεται η κατάλληλη φροντίδα στα ζώα που εκτρέφονται ή φυλάσσονται στην εγκατάσταση και να μεριμνά για την τήρηση των διατάξεων των άρθρων 5 και 14.

Άρθρο 17

1. Οι εγκαταστάσεις εκτροφής και οι εγκαταστάσεις προμήθειας καταγράφουν σε ειδικά βιβλία τον αριθμό και τα είδη ζώων που πωλούνται ή αποστέλλονται, την ημερομηνία πώλησης ή αποστολής, το όνομα και τη διεύθυνση του αποδέκτη καθώς και τον αριθμό και το είδος των ζώων που πεθαίνουν ενώ βρίσκονται στις εν λόγω εγκαταστάσεις εκτροφής ή προμήθειας.

2. Κάθε αρχή ορίζει το είδος των καταγραφόμενων στοιχείων που πρέπει να τηρούνται και να τίθενται στη διάθεσή της από το πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για τις εγκαταστάσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1· τα στοιχεία αυτά φυλάσσονται τουλάχιστον επί τρία έτη από την ημερομηνία της τελευταίας εγγραφής και ελέγχονται περιοδικά από υπαλλήλους της αρχής.

Άρθρο 18

1. Κάθε σκύλος, γάτα ή πρωτεύον, εκτός από τον άνθρωπο, που φυλάσσεται σε εγκαταστάσεις εκτροφής, προμήθειας ή πειραματισμού, σημαδεύεται, πριν από τον απογαλακτισμό, με ατομικό αναγνωριστικό σημάδι κατά τον λιγότερο οδυνηρό τρόπο, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 3.

2. Όταν ένας μη σημαδεμένος σκύλος, γάτα ή πρωτεύον, εκτός από τον άνθρωπο, εισάγεται σε εγκατάσταση για πρώτη φορά μετά τον απογαλακτισμό, σημαδεύεται το συντομότερο δυνατό.

3. Όταν ένας σκύλος, γάτα ή πρωτεύον, εκτός από τον άνθρωπο, μεταφέρεται από μία εγκατάσταση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 σε άλλη πριν τον απογαλακτισμό και εφόσον δεν είναι πρακτικά δυνατό να σημαδευτεί εκ των προτέρων, η εγκατάσταση υποδοχής πρέπει να τηρεί πλήρη στοιχεία, ιδίως για την ταυτότητα της μητέρας, μέχρις ότου το ζώο σημαδευτεί.

4. Τα χαρακτηριστικά της ταυτότητας και της προέλευσης κάθε σκύλου, γάτας ή πρωτεύοντος, εκτός από τον άνθρωπο, καταγράφονται στα ειδικά βιβλία της κάθε εγκατάστασης.

Άρθρο 19

1. Οι εγκαταστάσεις πειραματισμού πρέπει να καταχωρούνται σε ειδικά βιβλία της αρχής ή να εγκρίνονται από αυτήν. Στις εγκαταστάσεις πειραματισμού πρέπει να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα ώστε οι εσωτερικές εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός να είναι κατάλληλα για τα χρησιμοποιούμενα είδη ζώων και τη διεξαγωγή των πειραμάτων για τα οποία προορίζονται· ο σχεδιασμός, η κατασκευή και η λειτουργία τους πρέπει να επιτρέπουν την αποτελεσματικό-

τερη δυνατή διεξαγωγή των πειραμάτων ώστε να λαμβάνονται έγκυρα αποτελέσματα με τον ελάχιστο δυνατό αριθμό ζώων και το λιγότερο πόνο, ταλαιπωρία, αγωνία ή μόνιμη βλάβη.

2. Σε κάθε εγκατάσταση πειραματισμού:

- α) πρέπει να ορίζονται ένα ή περισσότερα πρόσωπα που είναι διοικητικά υπεύθυνα για τη φροντίδα των ζώων και τη λειτουργία του εξοπλισμού·
- β) πρέπει να υπάρχει επαρκής αριθμός ειδικά εκπαιδευμένων προσώπων·
- γ) πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την παροχή κτηνιατρικών συμβουλών και θεραπείας·
- δ) ένας κτηνίατρος ή άλλο αρμόδιο πρόσωπο θα πρέπει να αναλαμβάνει συμβουλευτικά καθήκοντα όσον αφορά την καλή διαβίωση των ζώων.

3. Με έγκριση της αρχής, ορισμένα πειράματα είναι δυνατό να διεξάγονται εκτός των εγκαταστάσεων πειραματισμού.

4. Στις εγκαταστάσεις πειραματισμού χρησιμοποιούνται κατ' αποκλειστικότητα ζώα που προέρχονται από εγκαταστάσεις εκτροφής ή προμήθειας, εκτός εάν έχει χορηγηθεί γενική ή ειδική απαλλαγή σύμφωνα με όρους που καθορίζει η αρχή. Στο μέτρο του δυνατού πρέπει να χρησιμοποιούνται εκτρεφόμενα ζώα. Σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται αδέσποτα κατοικίδια ζώα για πειράματα. Σε περίπτωση χορήγησης γενικής απαλλαγής βάσει της πάρούσας παραγράφου, η απαλλαγή αυτή δεν επεκτείνεται σε αδέσποτους σκύλους και γάτες.

5. Οι εγκαταστάσεις πειραματισμού τηρούν στοιχεία για όλα τα ζώα που χρησιμοποιούνται και τα θέτουν στη διάθεση της αρχής όταν τους το ζητήσει. Μεταξύ των στοιχείων αυτών περιλαμβάνονται ιδίως ο αριθμός και τα είδη όλων των ζώων που προμηθεύτηκαν οι εγκαταστάσεις, η προέλευσή τους και η ημερομηνία άφιξής τους. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να φυλάσσονται για τρία τουλάχιστον χρόνια και να υποβάλλονται στην αρχή που τα ζητά. Οι εγκαταστάσεις πειραματισμού υπόκεινται σε περιοδικό έλεγχο από αντιπροσώπους της αρχής.

Άρθρο 20

Όταν ζώα εκτρέφονται σε εγκαταστάσεις πειραματισμού για να χρησιμοποιηθούν σε πειράματα που διεξάγονται στις εγκαταστάσεις αυτές, απαιτείται μόνο μία καταχώρηση ή έγκριση κατά την έννοια των άρθρων 15 και 19. Ωστόσο, οι εγκαταστάσεις πρέπει να τηρούν τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας οι οποίες αφορούν τις εγκαταστάσεις εκτροφής και πειραματισμού.

Άρθρο 21

Τα ζώα των ειδών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα I και χρησιμοποιούνται σε πειράματα, πρέπει να είναι εκτρεφόμενα ζώα εκτός εάν έχει παρασχεθεί γενική ή ειδική απαλλαγή σύμφωνα με όρους που καθορίζει η αρχή.

Άρθρο 22

1. Για να αποφευχθούν άσκοπες επαναλήψεις πειραμάτων που γίνονται προκειμένου να ικανοποιηθούν οι εθνικές ή

κοινοτικές νομοθετικές διατάξεις περί υγείας και ασφάλειας, τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν, στο μέτρο του δυνατού, τα αποτελέσματα πειραμάτων που διεξάγονται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, εκτός αν απαιτούνται περαιτέρω δοκιμές για την προστασία της δημόσιας υγείας και ασφάλειας.

2. Προς το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη παρέχουν στην Επιτροπή, όπου αυτό είναι εφικτό και με την επιφύλαξη των όρων που καθορίζονται στις ισχύουσες κοινοτικές οδηγίες, πληροφορίες σχετικά με τη νομοθεσία και τη διοικητική πρακτική τους όσον αφορά τη διεξαγωγή πειραμάτων σε ζώα, συμπεριλαμβανομένων των όρων που πρέπει να πληρούνται πριν από τη διάθεση των προϊόντων στο εμπόριο, καθώς και τεκμηριωμένες πληροφορίες σχετικά με όλα τα πειράματα που διεξάγονται στο έδαφός τους και για τις άδειες ή οποιαδήποτε άλλα διοικητικά στοιχεία αφορούν τα πειράματα αυτά.

3. Η Επιτροπή συνιστά μόνιμη συμβουλευτική επιτροπή στην οποία εκπροσωπούνται τα κράτη μέλη και η οποία επικουρεί την Επιτροπή στην οργάνωση της ανταλλαγής κατάλληλων πληροφοριών, σεβόμενη συγχρόνως το απόρρητο των πληροφοριών αυτών. Παράλληλα επικουρεί την Επιτροπή στα λοιπά ζητήματα που δημιουργεί η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 23

1. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν την έρευνα για την ανάπτυξη και την εξακρίβωση εναλλακτικών τεχνικών οι οποίες μπορούν να παράσχουν το ίδιο επίπεδο πληροφοριών με αυτό που λαμβάνεται από πειράματα στα οποία χρησιμοποιούνται ζώα, χρησιμοποιώντας όμως λιγότερα ζώα ή εφαρμόζοντας λιγότερο επώδυνες διαδικασίες· λαμβάνουν περαιτέρω μέτρα που θα κρίνουν κατάλληλα για να ενθαρρύνουν την έρευνα στον τομέα αυτό. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη παρακολουθούν εκ του σύνεγγυς την εξέλιξη των πειραματικών μεθόδων.

2. Η Επιτροπή θα υποβάλει, πριν από τα τέλη του 1987, έκθεση για τη δυνατότητα τροποποίησης των δοκιμασιών και των κατευθυντήριων γραμμών που καθορίζει η ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 24

Η παρούσα οδηγία δεν περιορίζει το δικαίωμα κρατών μελών να εφαρμόζουν ή να θεσπίζουν αυστηρότερα μέτρα για την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για πειράματα ή για τον έλεγχο και περιορισμό της χρήσης ζώων για πειράματα. Συγκεκριμένα, τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν προηγούμενη άδεια για τη διεξαγωγή πειραμάτων ή προγραμμάτων εργασίας που ανακοινώνονται σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 1.

Άρθρο 25

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο μέχρι τις 24 Νοεμβρίου 1989. Πληροφορούν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή τις διατάξεις εσωτερικού δικαίου, που θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 26

Σε τακτά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν τα τρία χρόνια και για πρώτη φορά πέντε χρόνια μετά την κοινοποίηση της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή για τα μέτρα που λαμβάνουν στον τομέα αυτό και παρουσιάζουν ανακεφαλαιωτική κατάλληλη έκθεση των συλλεγέντων στοιχείων σύμφωνα με το άρθρο 13. Η Επιτροπή συντάσσει έκθεση που απευθύνει στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο 27

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 24 Νοεμβρίου 1986.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
W. WALDEGRAVE

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΕΙΡΑΜΑΤΟΖΩΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 21

— Ποντικός	Mus musculus
— Αρουραίος	Rattus norvegicus
— Ινδικό χοιρίδιο	Cavia porcellus
— Κρίκητος	Mesocricetus auratus
— Κουνέλι	Oryctolagus cuniculus
— Πρωτεύοντα, εκτός του ανθρώπου	
— Σκύλος	Canis familiaris
— Γάτα	Felis catus
— Ορτύκι	Coturnix coturnix

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

(άρθρο 5 της οδηγίας)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας αποφάσισε ότι στόχος της οδηγίας είναι η εναρμόνιση της νομοθεσίας των κρατών μελών για την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς και άλλους επιστημονικούς σκοπούς ώστε να εκλείψουν διαφορές οι οποίες ενδεχομένως επηρεάζουν σήμερα τη λειτουργία της κοινής αγοράς. Η εναρμόνιση θα εξασφαλίσει ότι αυτά τα ζώα έχουν την κατάλληλη φροντίδα, ότι δεν υφίστανται άσκοπο πόνο, ταλαιπωρία, αγωνία ή μόνιμη βλάβη και ότι όπου αυτό είναι απαραίτητο παραμένει στα ελάχιστα δυνατά επίπεδα.
2. Είναι αλήθεια ότι ορισμένα πειράματα λαμβάνουν χώρα εκεί όπου διαβιούν ελεύθερα τα αυτοσυντηρούμενα άγρια ζώα, πλην όμως τα πειράματα αυτά είναι σχετικά ολιγάριθμα. Η μεγάλη πλειοψηφία των ζώων που χρησιμοποιούνται σε πειράματα πρέπει, για πρακτικούς λόγους, να είναι υπό περιορισμό σε εγκαταστάσεις που ποικίλλουν από ανοικτά πάρκα μέχρι κλουβιά για μικρά ζώα σε εγκαταστάσεις των εργαστηρίων. Στο πλαίσιο αυτό, πολλά είναι τα αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα. Από τη μία πλευρά είναι το ζώο, του οποίου πρέπει να περιοριστούν οι ανάγκες κυκλοφορίας, κοινωνικών σχέσεων και άλλες εκδηλώσεις της ζωής του, ενώ από την άλλη είναι ο πειραματιστής και οι βοηθοί του, οι οποίοι απαιτούν πλήρη έλεγχο του ζώου και του περιβάλλοντός του. Στην εν λόγω σύγκρουση συμφερόντων, μερικές φορές αποδίδεται δευτερεύουσα μόνο σημασία στο ζώο.
3. Αυτός είναι ο λόγος που το άρθρο 5 της οδηγίας ορίζει ότι: «όσον αφορά τη γενική φροντίδα και τη διαβίωση των ζώων:
 - α) παρέχεται σε όλα τα πειραματόζωα στέγη, περιβάλλον, κάποια ελάχιστη ελευθερία κινήσεων, τροφή, νερό και φροντίδα που είναι κατάλληλα για την υγεία και την καλή τους διαβίωση·
 - β) κάθε περιορισμός της δυνατότητας ενός πειραματόζωου να ικανοποιεί τις φυσιολογικές του ανάγκες και τις συνθήκές του, δεν πρέπει να υπερβαίνει το ελάχιστο δυνατό».
4. Το παρόν παράρτημα περιλαμβάνει ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές που στηρίζονται στις τρέχουσες γνώσεις και πρακτικές γύρω από τη στέγαση και φροντίδα των ζώων. Εξηγεί και συμπληρώνει τις βασικές αρχές του άρθρου 5. Σκοπός είναι να βοηθηθούν οι αρχές, τα ιδρύματα και τα μεμονωμένα άτομα στην επίτευξη των στόχων της οδηγίας στον τομέα αυτό.
5. Ο όρος «φροντίδα», όσον αφορά τα ζώα που χρησιμοποιούνται ή πρόκειται να χρησιμοποιηθούν σε πειράματα, καλύπτει όλες τις πλευρές της σχέσης του ζώου με τον άνθρωπο. Περιλαμβάνει όλους τους υλικούς και άλλους πόρους που χρησιμοποιεί ο άνθρωπος προκειμένου να φέρει και να διατηρήσει ένα ζώο σε τέτοια σωματική ή ψυχική κατάσταση που να υποφέρει όσο το δυνατό λιγότερο και να ανταπεξέρχεται όσο το δυνατό καλύτερα στα πειράματα. Η φροντίδα αρχίζει αφ' ής στιγμής το ζώο επιλέγεται για να χρησιμοποιηθεί σε πειράματα και συνεχίζεται μέχρις ότου το ζώο θανατωθεί με μη βάνουση μέθοδο, ή απομακρυνθεί κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο από τις εγκαταστάσεις, αφού περατωθεί το πείραμα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 της οδηγίας.
6. Στόχος του παραρτήματος είναι να δοθούν κατευθύνσεις για τη διάρθρωση των χώρων που προορίζονται για τα ζώα. Υπάρχουν πάντως πολλές μέθοδοι εκτροφής και διατήρησης ζώων του εργαστηρίου, οι οποίες διαφέρουν κυρίως όσον αφορά το βαθμό ελέγχου του μικροβιακού περιβάλλοντος. Ας σημειωθεί ότι το ενδιαφερόμενο προσωπικό θα βρεθεί μερικές φορές στην ανάγκη να κρίνει από την ιδιοσυγκρασία και την κατάσταση των ζώων σε ποιες περιπτώσεις δεν επαρκούν τα συνιστώμενα πρότυπα όσον αφορά το χώρο, όπως με τα πολύ επιθετικά ζώα. Όταν λαμβάνονται μέτρα στο πλαίσιο των κατευθύνσεων που προβλέπει το παρόν παράρτημα, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις που προκύπτουν από καθεμία των εν λόγω καταστάσεων. Περαιτέρω, είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί ο χαρακτήρας των εν λόγω κατευθύνσεων. Εν αντιθέσει με τις διατάξεις της οδηγίας αυτής καθαυτής, δεν είναι δεσμευτικές· πρόκειται περί συστάσεων που πρέπει να ακολουθούνται με κάποια επιφύλαξη, προοριζόμενων ως κατευθυντήριων γραμμών για τις πρακτικές και τα πρότυπα που όλοι οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να προσπαθούν συνειδητά να επιτύχουν. Αυτός είναι ο λόγος που χρειάστηκε να χρησιμοποιηθεί σε όλο το κείμενο ο όρος «θα πρέπει» ακόμη και στις περιπτώσεις όπου ο όρος «πρέπει» φαινόταν ίσως καταλληλότερος. Λόγου χάριν είναι αυτονόητο ότι τροφή και νερό πρέπει να παρέχονται (βλέπε σημεία 3.7.2 και 3.8).
7. Τέλος, για πρακτικούς και οικονομικούς λόγους, δεν θα πρέπει να γίνεται αντικατάσταση του εξοπλισμού των υφιστάμενων εγκαταστάσεων εφόσον είναι σε καλή κατάσταση ή δεν έχει αχρηστευθεί κατ' άλλον τρόπο. Εν αναμονή της αντικατάστασής του από εξοπλισμό που να ανταποκρίνεται στις προτεινόμενες κατευθυντήριες γραμμές, οι εν λόγω κατευθύνσεις πρέπει να τηρούνται κατά το δυνατόν, προσαρμόζοντας ανάλογα τον αριθμό και το μέγεθος των ζώων στα υφιστάμενα κλουβιά και κελιά.

ΟΡΙΣΜΟΙ

Κατά την έννοια του παρόντος παραρτήματος, πέραν των ορισμών που περιλαμβάνονται στο άρθρο 2 της οδηγίας, νοούνται ως:

- α) «θάλαμοι διαβίωσης»: οι αίθουσες όπου τα ζώα συνήθως στεγάζονται, είτε για αναπαραγωγή και εκτροφή είτε κατά τη διάρκεια ενός πειράματος·
- β) «κλουβί»: ένα σταθερό ή κινητό πλαίσιο που περιβάλλεται από στερεά τοιχώματα και, τουλάχιστον από τη μια πλευρά, από κιγκλιδώματα ή δικτυωτά σύρματα ή, όπου ενδείκνυται, από δίκτυα και όπου φυλάσσονται ή μεταφέρονται ένα ή περισσότερα ζώα· ανάλογα με τον αριθμό των ζώων που φυλάσσονται και το μέγεθος του χώρου, η ελευθερία κινήσεων των ζώων είναι σχετικά περιορισμένη·
- γ) «κελί»: ένας περιφραγμένος χώρος, λόγω χάριν από τοιχώματα, κιγκλιδώματα ή δικτυωτά σύρματα, όπου φυλάσσονται ένα ή περισσότερα ζώα· ανάλογα με το μέγεθος του χώρου και τον αριθμό των φυλασσόμενων ζώων, η ελευθερία κινήσεων των ζώων είναι συνήθως μεγαλύτερη απ' ότι στα κλουβιά·
- δ) «χώρος περιπάτου»: ένας χώρος περιφραγμένος, λόγω χάριν με φράκτη, τοιχώματα, κιγκλιδώματα ή δικτυωτά σύρματα και ο οποίος συχνά ευρίσκεται έξω από μόνιμες εγκαταστάσεις, όπου τα ζώα που φυλάσσονται σε κλουβιά ή κελιά μπορούν να κινηθούν ελεύθερα για ορισμένα χρονικά διαστήματα, ανάλογα με τις συνθήκες τους ή τις φυσιολογικές ανάγκες τους, όπως η άσκηση·
- ε) «διαμέρισμα»: ένας μικρός χώρος με τρεις πλευρές, συνήθως με θέση για την τοποθέτηση της τροφής και κάθετα διαχωριστικά, όπου προσδέονται ένα ή δύο ζώα.

1. ΟΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

1.1. Λειτουργίες και γενικός τρόπος κατασκευής

- 1.1.1. Κάθε εγκατάσταση θα πρέπει να είναι κατασκευασμένη έτσι ώστε να δημιουργεί το κατάλληλο περιβάλλον για τα στεγαζόμενα ζώα. Πρέπει επίσης να είναι σχεδιασμένη κατά τρόπο ώστε να εμποδίζει την είσοδο μη εξουσιοδοτημένων ατόμων.

Οι εγκαταστάσεις που αποτελούν τμήμα ενός ευρύτερου κτιριακού συγκροτήματος θα πρέπει επίσης να προστατεύονται από κατάλληλες κατασκευαστικές ρυθμίσεις και διευθετήσεις που περιορίζουν τον αριθμό των εισόδων και εμποδίζουν την κυκλοφορία μη εξουσιοδοτημένων ατόμων.

- 1.1.2. Συνιστάται η διαμόρφωση ενός προγράμματος συντήρησης των εγκαταστάσεων προκειμένου να προληφθούν οι τυχόν βλάβες του εξοπλισμού.

1.2. Θάλαμοι διαβίωσης

- 1.2.1. Θα πρέπει να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται ο τακτικός και αποτελεσματικός καθαρισμός των θαλάμων και η διατήρηση ικανοποιητικού επιπέδου υγιεινής. Οι οροφές και οι τοίχοι πρέπει να είναι ανθεκτικοί με λεία, στεγανή και εύκολα πλενόμενη επιφάνεια. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στους αρμούς των πορτών, αγωγών σωλήνων και καλωδίων. Οι τυχόν πόρτες ή τα παράθυρα, θα πρέπει να είναι κατασκευασμένα ή να προστατεύονται κατά τρόπο ώστε να μην επιτρέπουν την είσοδο σε ανεπιθύμητα ζώα. Όποτε ενδείκνυται, μπορεί να δημιουργηθεί στην πόρτα ένα άνοιγμα που θα επιτρέπει τον έλεγχο του θαλάμου. Τα δάπεδα θα πρέπει να είναι λεία, στεγανά και με αντιολισθητική, εύκολα πλενόμενη επιφάνεια που να μπορεί να φέρει το βάρος των διαχωριστικών και άλλου βαρέος εξοπλισμού χωρίς να υφίσταται ζημιές. Οι τυχόν αποχετευτικοί αγωγοί θα πρέπει να είναι επαρκώς καλυμμένοι και να φέρουν κατάλληλη σχάρα ώστε να εμποδίζεται η είσοδος των ζώων.

- 1.2.2. Οι θάλαμοι όπου τα ζώα μπορούν να τρέχουν ελεύθερα θα πρέπει να έχουν τοιχώματα και δάπεδα με επιφάνεια από εξαιρετικά ανθεκτικό υλικό που να αντέχει τη φθορά και τα σκισίματα από τα ζώα και τις εργασίες καθαρισμού. Το υλικό δεν θα πρέπει να είναι επιβλαβές για την υγεία των ζώων και να είναι τέτοιο ώστε τα ζώα να μην μπορούν να τραυματιστούν. Η ύπαρξη αποχετευτικών αγωγών στους θαλάμους αυτούς είναι επιθυμητή. Πρέπει να προβλεφθεί πρόσθετη προστασία για τον εξοπλισμό ή τις εγκαταστάσεις ώστε να μην υφίστανται ζημιές από τα ζώα, ή να προκαλούν τραυματισμό τους. Θα πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα ώστε να εμποδίζεται η πρόσβαση του κοινού και άλλων ζώων σε τυχόν ακάλυπτους χώρους άσκησης.

- 1.2.3. Οι θάλαμοι που προορίζονται για τη φύλαξη ζώων των αγροκτημάτων (βοοειδή, πρόβατα, αίγες, χοίροι, άλογα, πουλερικά, κλπ.) θα πρέπει να ανταποκρίνονται τουλάχιστον στα πρότυπα που ορίζει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ζώων που προορίζονται για γεωργικούς σκοπούς, καθώς και οι εθνικές κτηνιατρικές και άλλες αρχές.

- 1.2.4. Οι περισσότεροι θάλαμοι είναι σχεδιασμένοι για να στεγάζουν τρωκτικά. Συχνά επίσης τέτοιοι θάλαμοι χρησιμοποιούνται για μεγαλύτερα είδη. Πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να μην συστεγάζονται είδη που είναι ασύμβατα μεταξύ τους.

- 1.2.5. Οι θάλαμοι διαβίωσης θα πρέπει να διαθέτουν τα μέσα για τη διεξαγωγή μικρών πειραμάτων και χειρισμών, όπου ενδείκνυται.

- 1.3. **Εργαστήρια και θάλαμοι για γενικά και ειδικά πειράματα**
- 1.3.1. Στις εγκαταστάσεις εκτροφής ή προμήθειας θα πρέπει να υπάρχουν κατάλληλες εγκαταστάσεις για την προετοιμασία της αποστολής έτοιμων προς αποστολή ζώων.
- 1.3.2. Όλες οι εγκαταστάσεις θα πρέπει επίσης να διαθέτουν ένα μίνιμουμ εργαστηρίων για τη διεξαγωγή απλών διαγνωστικών τεστ, εξετάσεων post-mortem ή/και για τη συλλογή δειγμάτων που πρόκειται να υποβληθούν αλλού σε διεξοδικότερες εργαστηριακές εξετάσεις.
- 1.3.3. Θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για την υποδοχή των ζώων, κατά τρόπο ώστε τα αφικνούμενα ζώα να μην εκθέτουν σε κινδύνους ζώα που ευρίσκονται ήδη στις εγκαταστάσεις, λόγω χάριν με την υποβολή τους σε καραντίνα. Πρέπει να υπάρχουν αίθουσες γενικών και ειδικών πειραμάτων ώστε να αντιμετωπίζονται οι καταστάσεις όπου είναι ανεπιθύμητη η πραγματοποίηση των πειραμάτων ή παρατηρήσεων στο θάλαμο.
- 1.3.4. Θα πρέπει να υπάρχουν κατάλληλες εγκαταστάσεις για να στεγάζονται ξεχωριστά τα ζώα που είναι άρρωστα ή τραυματισμένα.
- 1.3.5. Στις περιπτώσεις που ενδείκνυται, θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη για ένα ή περισσότερα χειρουργεία, κατάλληλα εξοπλισμένα για την πραγματοποίηση χειρουργικών πειραμάτων υπό άσηπτες συνθήκες. Πρέπει επίσης να υπάρχουν εγκαταστάσεις για τη μετεγχειρητική ανάρρωση, εφόσον αυτή επιβάλλεται.
- 1.4. **Χώροι υπηρεσίας**
- 1.4.1. Οι αίθουσες αποθήκευσης των τροφίμων θα πρέπει να είναι δροσεροί, ξηροί, απρόσβλητοι από τα παράσιτα και τα έντομα, και οι αίθουσες ύπνου ξηρές και απρόσβλητες από παράσιτα και έντομα. Άλλα υλικά, τα οποία μπορούν να προσβληθούν ή να δημιουργήσουν κινδύνους, θα πρέπει να φυλάσσονται ξεχωριστά.
- 1.4.2. Θα πρέπει να υπάρχουν αποθήκες για καθαρά κλουβιά, όργανα και άλλο εξοπλισμό.
- 1.4.3. Η αίθουσα καθαρισμού και πλυσίματος θα πρέπει να έχει τις διαστάσεις που απαιτούνται για να φιλοξενήσει τις εγκαταστάσεις απολύμανσης και καθαρισμού του χρησιμοποιηθέντος εξοπλισμού. Η διαδικασία καθαρισμού θα πρέπει να είναι οργανωμένη έτσι ώστε να διαχωρίζεται η ροή των καθαρών από τα ακάθαρτα είδη, και να αποφεύγεται έτσι η μόλυνση ειδών που μόλις έχουν καθαριστεί. Οι τοίχοι και τα δάπεδα θα πρέπει να καλύπτονται με κατάλληλο ανθεκτικό υλικό επιφανείας και το σύστημα εξαερισμού θα πρέπει να έχει την απαιτούμενη ισχύ για να απομακρύνει την πλεονόζουσα θερμότητα και υγρασία.
- 1.4.4. Θα πρέπει να λαμβάνεται πρόνοια για την υγιεινή αποθήκευση και διάθεση των σφαγίων και των ζωικών απορριμμάτων. Στην περίπτωση που η επιτόπια αποθήκευση δεν είναι δυνατή ή επιθυμητή, θα πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την ασφαλή διάθεση των εν λόγω υλικών με βάση τους τοπικούς κανονισμούς και διατάγματα. Θα πρέπει να λαμβάνονται ειδικές προφυλάξεις για τα υψηλού βαθμού τοξικότητας ή τα ραδιενεργά απορρίμματα.
- 1.4.5. Ο σχεδιασμός και η κατασκευή των χώρων ελεύθερης κυκλοφορίας θα πρέπει να ανταποκρίνεται στα πρότυπα των θαλάμων διαβίωσης. Οι διάδρομοι θα πρέπει να έχουν το πλάτος εκείνο που θα επέτρεπε την εύκολη διακίνηση του κινητού εξοπλισμού.
2. **ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΟΥΣ ΘΑΛΑΜΟΥΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ**
- 2.1. **Εξαερισμός**
- 2.1.1. Οι θάλαμοι διαβίωσης θα πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με κατάλληλο σύστημα εξαερισμού που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των στεγαζομένων ειδών. Σκοπός του συστήματος εξαερισμού είναι η παροχή καθαρού αέρα και η διατήρηση σε χαμηλά επίπεδα των οσμών, επιβλαβών αερίων, της σκόνης και των οιονδήποτε μολυσματικών παραγόντων. Επιτρέπει επίσης το μετριασμό της υπερβολικής θερμότητας και υγρασίας.
- 2.1.2. Ο αέρας του θαλάμου διαβίωσης θα πρέπει να ανανεώνεται τακτικά. Ένας ρυθμός εξαερισμού 15-20 αλλαγών του αέρα την ώρα θεωρείται γενικά ικανοποιητικός. Σε ορισμένες περιπτώσεις ωστόσο, που τα φυλασσόμενα ζώα ανά θάλαμο είναι λίγα, 8-10 αλλαγές την ώρα μπορεί να επαρκούν ή ακόμη να μη χρειάζεται καθόλου μηχανικός εξαερισμός. Υπό άλλες συνθήκες μπορεί να απαιτείται πολύ υψηλότερος ρυθμός αλλαγής του αέρα. Θα πρέπει να αποφεύγεται η επανακυκλοφορία χρησιμοποιημένου αέρα που δεν έχει καθαριστεί. Πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι ακόμη και το αποτελεσματικότερο σύστημα δεν μπορεί να αντισταθμίσει τις κακές πρακτικές καθαρισμού ή την αμέλεια.
- 2.1.3. Ο σχεδιασμός του συστήματος εξαερισμού θα πρέπει να είναι τέτοιος ώστε να αποφεύγονται επιβλαβή ρεύματα.
- 2.1.4. Θα πρέπει να απαγορεύεται το κάπνισμα σε αίθουσες όπου υπάρχουν ζώα.
- 2.2. **Θερμοκρασία**
- 2.2.1. Ο πίνακας 1 δείχνει τα συνιστώμενα όρια διακύμανσης της θερμοκρασίας. Ας σημειωθεί ότι τα όρια αυτά αφορούν μόνον ενήλικα, φυσιολογικά ζώα. Για τα νεογέννητα και τα νεαρά ζώα συχνά απαιτούνται

πολύ υψηλότερες θερμοκρασίες. Η θερμοκρασία των χώρων θα πρέπει να ρυθμίζεται ανάλογα με τις πιθανές μεταβολές της θερμικής κατάστασης των ζώων, που μπορεί να οφείλονται σε φυσιολογικές συνθήκες ή στις επιδράσεις των πραγματοποιούμενων πειραμάτων.

2.2.2. Με τις κλιματικές συνθήκες που επικρατούν στην Ευρώπη μπορεί να χρειάζεται σύστημα εξαερισμού με δυνατότητες διοχέτευσης τόσο θερμού όσο και ψυχρού αέρα.

2.2.3. Στις εγκαταστάσεις πειραματισμού μπορεί να απαιτείται ακριβής έλεγχος της θερμοκρασίας στους θαλάμους διαβίωσης, δεδομένου ότι η θερμοκρασία του περιβάλλοντος αποτελεί ένα φυσικό παράγοντα που επιδρά αποφασιστικά στο μεταβολισμό όλων των ζώων.

2.3. Υγρασία

Οι οριακές διακυμάνσεις της σχετικής υγρασίας (RH) επιδρούν δυσμενώς στην υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων. Συνιστάται, ως εκ τούτου, να λαμβάνονται μέτρα ώστε τα επίπεδα της σχετικής υγρασίας στους θαλάμους διαβίωσης να είναι κατάλληλα για τα ενδιαφερόμενα είδη· συνήθως πρέπει να κυμαίνονται γύρω στο $55\% \pm 10\%$. Τιμές RH κάτω του 40% και άνω του 70% πρέπει να αποφεύγονται για παρατεταμένες περιόδους.

2.4. Φωτισμός

Σε θαλάμους που στερούνται παραθύρων είναι αναγκαίο να υπάρχει ελεγχόμενος φωτισμός ώστε να ικανοποιούνται οι βιολογικές ανάγκες των ζώων και να δημιουργείται ικανοποιητικό περιβάλλον εργασίας. Είναι επίσης αναγκαίο να ελέγχεται η ένταση του φωτός και ο κύκλος φως — σκοτάδι. Προκειμένου περί αλφικών ζώων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ευαισθησία τους στο φως (βλέπε επίσης σημείο 2.6)

2.5. Θόρυβος

Ο θόρυβος μπορεί να αποτελεί έναν πολύ σημαντικό παράγοντα ανησυχίας στους χώρους που φυλάσσονται ζώα. Οι θάλαμοι καθώς και οι αίθουσες που πραγματοποιούνται πειράματα πρέπει να είναι μονωμένες έναντι των ήχων υψηλής εντάσεως στο φάσμα των ακουόμενων και των υψηλότερων συχνοτήτων, προκειμένου να αποφεύγονται οι διαταραχές της συμπεριφοράς και της φυσιολογίας των ζώων. Οι ξαφνικοί θόρυβοι μπορούν να προκαλέσουν σημαντικές μεταβολές της λειτουργίας των οργάνων, πλην όμως, δεδομένου ότι συχνά είναι αναπόφευκτοι, ενδείκνυται πολλές φορές να ακούγεται στους θαλάμους διαβίωσης και στις αίθουσες όπου πραγματοποιούνται πειράματα ένας συνεχής ήχος μέσης εντάσεως, όπως απαλή μουσική.

2.6. Συστήματα συναγερμού

Οι εγκαταστάσεις που στεγάζουν μεγάλο αριθμό ζώων είναι ευπρόσβλητες. Συνιστάται ως εκ τούτου να προστατεύονται καταλλήλως με συσκευές για τον εντοπισμό εστών πυρός και για τη διαπίστωση της παρείσφρησης μη εξουσιοδοτημένων ατόμων. Οι τυχόν τεχνικές ατέλειες ή η τυχόν βλάβη του συστήματος εξαερισμού είναι ένα ενδεχόμενο που μπορεί να προκαλέσει διαταραχές ή ακόμη και τον θάνατο ζώων, λόγω ασφυξίας και υπερβολικής ζέσης ή, σε λιγότερο σοβαρές περιπτώσεις, να έχει τόσο αρνητικές επιπτώσεις σε κάποιο πείραμα ώστε αυτό να αποτύχει και να χρειάζεται η επανάληψή του. Ως εκ τούτου θα πρέπει να εγκαθίστανται κατάλληλες συσκευές παρακολούθησης των εγκαταστάσεων θέρμανσης και εξαερισμού, ούτως ώστε το προσωπικό να έχει γενική εποπτεία της λειτουργίας των συστημάτων αυτών. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, θα πρέπει να εγκατασταθεί ένα βοηθητικό σύστημα παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος προκειμένου να διασφαλιστεί η λειτουργία των συσκευών, και ως εκ τούτου η επιβίωση των ζώων και ο φωτισμός, σε περίπτωση βλάβης ή διακοπής της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος. Σε περίπτωση θέσης θα πρέπει να είναι ανηρημένες σαφείς οδηγίες περί των ληπτών μέτρων σε έκτακτες περιπτώσεις. Συνιστάται η εγκατάσταση συστήματος συναγερμού στα ιχθυοτροφεία για την περίπτωση βλάβης της παροχής ύδατος. Θα ήταν επίσης σκόπιμο να ληφθούν μέτρα ώστε η λειτουργία του συστήματος συναγερμού να διαταράσσει όσο το δυνατό λιγότερο την ησυχία των ζώων.

3. ΜΕΡΙΜΝΑ

3.1. Υγεία

3.1.1. Ο υπεύθυνος των εγκαταστάσεων θα πρέπει να εξασφαλίζει την τακτική επιθεώρηση των ζώων και τον έλεγχο των συνθηκών διαβίωσης και της φροντίδας τους, από κτηνίατρο ή άλλο αρμόδιο πρόσωπο.

3.1.2. Θα πρέπει να δίδεται προσοχή στην υγεία και στην ιγυεινή του προσωπικού, εφόσον εκτιμάται ότι πρόκειται για παράγοντα που μπορεί να βλάψει τα ζώα.

3.2. Σύλληψη

Τα άγρια ζώα καθώς και αυτά που ζουν σε άγρια κατάσταση θα πρέπει να συλλαμβάνονται μόνο με μη βάνουσες μεθόδους και από έμπειρα άτομα που κατέχουν πλήρως τις συνήθειες και τους οικότοπους των προς σύλληψη ζώων. Σε περίπτωση που κατά την επιχειρούμενη σύλληψη χρειαστεί να χρησιμοποιηθεί αναισθητικό ή άλλο φάρμακο, η χορήγησή του θα πρέπει να γίνεται από κτηνίατρο ή άλλο αρμόδιο πρόσωπο. Τα ζώα που ενδεχομένως τραυματίστηκαν σοβαρά θα πρέπει να εξετάζονται το γρηγορότερο από κτηνίατρο προκειμένου να υποβληθούν σε θεραπεία. Στην περίπτωση που, κατά τη γνώμη του κτηνιάτρου, το ζώο θα εξακολουθήσει να ζει υποφέροντας και πονώντας, θα πρέπει να θανατωθεί αμέσως με μη βάνουσο τρόπο. Ελλείψει κτηνιάτρου, κάθε ζώο που έχει τραυματισθεί σοβαρά θα πρέπει να θανατώνεται αμέσως με μη βάνουσο τρόπο.

3.3. Συνθήκες συσκευασίας και μεταφοράς

Αναμφίβολα, κάθε μετακίνηση αποτελεί για τα ζώα μία δοκιμασία, η οποία θα έπρεπε να αμβλύνεται κατά το δυνατόν. Προκειμένου να μεταφερθούν, τα ζώα θα πρέπει να έχουν καλώς στην υγεία τους και αποτελεί ευθύνη του αποστολέα να το εξασφαλίσει. Ζώα που είναι άρρωστα ή κατ' άλλο τρόπο σε όχι καλή κατάσταση δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να υποβάλλονται σε μεταφορά που δεν είναι αναγκαία για θεραπευτικούς ή διαγνωστικούς σκοπούς. Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να λαμβάνεται για τα θήλεα ζώα σε προχωρημένη εγκυμοσύνη. Τα θήλεα ζώα που ενδέχεται να γεννήσουν κατά τη διάρκεια της μεταφοράς ή που έχουν γεννήσει κατά τη διάρκεια των προηγηθέντων σαρανταοκτώ ωρών, καθώς και το (τα) νεογνό(ά) τους, θα πρέπει να μη μεταφέρονται. Ο αποστολέας και ο μεταφορέας θα πρέπει να λαμβάνουν όλες τις αναγκαίες προφυλάξεις κατά τη διάρκεια της συσκευασίας, της φόρτωσης και της διακίνησης ώστε να αποφεύγεται η άσκοπη ταλαιπωρία λόγω ανεπαρκούς εξοπλισμού, της έκθεσής τους σε οριακές θερμοκρασίες, της έλλειψης τροφής και νερού, των μεγάλων καθυστερήσεων, κλπ. Ο παραλήπτης θα πρέπει να είναι σωστά ενημερωμένος για τις λεπτομέρειες της μεταφοράς και για τα συνοδευτικά έγγραφα μεταφοράς, ώστε να εξασφαλίζεται η γρήγορη διεκπεραίωση και υποδοχή στον τόπο αφίξεως. Υπενθυμίζεται ότι, όσον αφορά τις διεθνείς μεταφορές ζώων, εφαρμόζονται οι οδηγίες 77/489/ΕΟΚ και 81/389/ΕΟΚ· συνιστάται επίσης η αυστηρή τήρηση των εθνικών νόμων και κανονισμών, καθώς και των κανονισμών περί ζώντων ζώων της Διεθνούς Ένωσης Αεροπορικών Μεταφορών (IATA) και της Ένωσης Αεροπορικών Μεταφορών Ζώων.

3.4. Υποδοχή και αποσυσκευασία

Τα δέματα που περιέχουν ζώα θα πρέπει να παραλαμβάνονται και να αποσυσκευάζονται χωρίς καθυστερήσεις που είναι δυνατό να αποφευχθούν. Μετά από επιθεώρησή τους, τα ζώα θα πρέπει να μεταφέρονται σε καθαρά κλουβιά ή κελλιά και να εφοδιάζονται με κατάλληλη τροφή και νερό. Τα άρρωστα ή σε κακή κατάσταση ζώα θα πρέπει να παραμένουν υπό στενή επίβλεψη και χωριστά από τα άλλα ζώα. Εφόσον χρειάζεται, θα πρέπει το συντομότερο δυνατό να εξετάζονται από κτηνίατρο ή άλλο αρμόδιο πρόσωπο και να υποβάλλονται σε θεραπεία. Ζώα που στερούνται πιθανοτήτων ανάρρωσης θα πρέπει να θανατώνονται αμέσως με μη βάνουσο τρόπο. Τέλος, όλα τα παραληφθέντα ζώα πρέπει να εγγράφονται σε μητρώα και να επισημαίνονται σύμφωνα με τα άρθρα 17, 18 και 19 παράγραφος 5 της οδηγίας. Τα κιβώτια μεταφοράς θα πρέπει να καταστρέφονται αμέσως στην περίπτωση που είναι αδύνατη η κατάλληλη απολύμανση.

3.5. Καραντίνα, απομόνωση και εγκλιματισμός

3.5.1. Στόχοι της καραντίνας είναι:

- α) η προστασία άλλων ζώων στις εγκαταστάσεις·
- β) η προστασία του ανθρώπου από ζωνοτικές λοιμώξεις·
- γ) η ανάπτυξη μιας ορθής επιστημονικής πρακτικής.

Για τα ζώα που γίνονται δεκτά σε εγκαταστάσεις συνιστάται για κάποιο διάστημα η υποβολή τους σε καραντίνα, εκτός εάν η κατάσταση της υγείας τους είναι ικανοποιητική. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως αυτή της λύσσας, επί παραδείγματι, το διάστημα αυτό μπορεί να ορίζεται από τους εθνικούς κανονισμούς του κράτους μέλους. Σε άλλες περιπτώσεις κυμαίνεται, και θα πρέπει να καθορίζεται από κάποιο αρμόδιο πρόσωπο, ανάλογα με τις περιστάσεις· συνήθως πρόκειται περί του κτηνιάτρου των εγκαταστάσεων (βλέπε επίσης τον πίνακα 2).

Είναι δυνατή η χρησιμοποίηση ζώων σε πειράματα κατά τη διάρκεια της περιόδου που είναι σε καραντίνα, εφόσον έχουν προσαρμοστεί στο νέο τους περιβάλλον και δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερους κινδύνους για τα άλλα ζώα ή τον άνθρωπο.

3.5.2. Συνιστάται να προβλέπονται χώροι απομόνωσης των ζώων για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ή υπόνοιες κακής κατάστασης της υγείας τους, και τα οποία ενδεχομένως να αντιπροσώπευαν κινδύνους για τον άνθρωπο ή τα άλλα ζώα.

3.5.3. Ακόμη και όταν τα ζώα δείχνουν να έχουν καλώς στην υγεία τους, αποτελεί καλή ζωοτεχνική πρακτική να περνούν μία περίοδο εγκλιματισμού προτού χρησιμοποιηθούν σε κάποιο πείραμα. Η διάρκεια της περιόδου εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως η ταλαιπωρία στην οποία έχουν υποβληθεί τα ζώα, η οποία με τη σειρά της είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων, όπως επί παραδείγματι η διάρκεια της μεταφοράς και η ηλικία του ζώου. Η διάρκεια της περιόδου καθορίζεται από κάποιο αρμόδιο πρόσωπο.

3.6. Εγκλωβισμός

3.6.1. Μπορούμε να διακρίνουμε δύο γενικά συστήματα στέγασης των ζώων.

Πρώτον, υπάρχει το σύστημα που απαντά στις εγκαταστάσεις εκτροφής, προμήθειας και πειραματισμού στον βιοϊατρικό τομέα που προορίζονται για ζώα όπως τα τρακτικά, τα κουνέλια, τα σαρκοφάγα, τα πτηνά και τα πρωτεύοντα θηλαστικά εκτός του ανθρώπου, όπως επίσης μερικές φορές και για τα μηρκαστικά, τους χοίρους και τους ίππους. Στους πίνακες 3 έως 13 χαράσσονται κατευθυντήριες γραμμές για τα κλουβιά, τα κελλιά, τους χώρους περιπάτου και τα διαμερίσματα που αρμόζουν για ανάλογες εγκαταστάσεις. Στα σχήματα 1 έως 7 παρέχονται πρόσθετες κατευθύνσεις για τους μίνιμουμ χώρους των κλουβιών. Ακόμη, στα σχήματα 8 έως 12 παρέχονται κατευθύνσεις για την εκτίμηση του κατάλληλου αριθμού ζώων ανά κλουβί.

Δεύτερον, υπάρχει το σύστημα που απαντά συχνά σε εγκαταστάσεις που στα πειράματά τους χρησιμοποιούν μόνο ζώα αγροκτήματος ή αναλόγου μεγέθους. Οι συνθήκες διαβίωσης των ζώων στις εγκαταστάσεις αυτές θα πρέπει να είναι τουλάχιστον αυτές που ορίζουν οι τρέχοντες κτηνιατρικοί κανόνες.

3.6.2. Τα κλουβιά και τα κελιά θα πρέπει να μην είναι κατασκευασμένα από υλικά που βλάπτουν την υγεία των ζώων και να είναι σχεδιασμένα κατά τρόπο όπου τα ζώα να μην μπορούν να τραυματιστούν και, εφόσον δεν απορρίπτονται μετά τη χρήση τους, να είναι κατασκευασμένα από ανθεκτικό υλικό συμβιβάσιμο με τις τεχνικές καθαρισμού και απολύμανσης. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να αποδίδεται στα δάπεδα των κλουβιών και των κελιών, τα οποία θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες του είδους και της ηλικίας των ζώων και να διευκολύνουν την απομάκρυνση των περιττωμάτων.

3.6.3. Τα κελιά θα πρέπει να κατασκευάζονται με γνώμονα τις καλές συνθήκες διαβίωσης των ειδών. Πρέπει να επιτρέπουν την ικανοποίηση ορισμένων ηθολογικών αναγκών, (π.χ. την ανάγκη της αναρρίχησης, της προσωρινής απομόνωσης ή προφύλαξης) και τον αποτελεσματικό καθαρισμό όπως επίσης την αποφυγή της υποχρεωτικής επαφής με άλλα ζώα.

3.7. Διατροφή

3.7.1. Κατά τη διαλογή, παραγωγή και παρασκευή της τροφής των ζώων, θα πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα ώστε να αποφεύγεται η χημική, φυσική και μικροβιολογική ρύπανσή τους. Οι τροφές θα πρέπει να συσκευάζονται σε στέρες, κλειστές σακούλες, σφραγισμένες με την ημερομηνία παρασκευής, όποτε αυτό ενδείκνυται. Η συσκευασία, μεταφορά και αποθήκευση θα πρέπει επίσης να είναι τέτοιες ώστε να αποφεύγεται η μόλυνση, η υποβάθμιση ή η καταστροφή. Οι χώροι αποθήκευσης θα πρέπει να είναι δροσεροί, σκοτεινοί, ξηροί και προφυλαγμένοι από τα παράσιτα και τα έντομα. Τα αλλοιώσιμα τρόφιμα όπως τα λαχανικά, τα κηπευτικά, τα φρούτα, το κρέας, το ψάρι κλπ., θα πρέπει να αποθηκεύονται σε ψυχρές αίθουσες, σε ψυγεία ή καταψύκτες.

Όλα τα χωνιά, οι ταγίστρες ή τα άλλα σκεύη που χρησιμοποιούνται για τη διατροφή θα πρέπει να καθαρίζονται τακτικά, και εάν χρειάζεται, να αποστειρώνονται. Εάν η τροφή είναι υγρή ή μολύνεται εύκολα με νερό, ούρα, κλπ. είναι αναγκαίος ο καθημερινός καθαρισμός.

3.7.2. Ο τρόπος διανομής της τροφής μπορεί να διαφέρει ανάλογα με το είδος του ζώου, θα πρέπει όμως να ανταποκρίνεται στις φυσιολογικές ανάγκες του ζώου. Θα πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα ώστε κάθε ζώο να έχει πρόσβαση στην τροφή.

3.8. Νερό

3.8.1. Όλα τα ζώα θα πρέπει να έχουν ανά πάσα στιγμή στη διάθεσή τους καθαρό πόσιμο νερό. Κατά τη διάρκεια μεταφοράς είναι δυνατό να παρέχεται το νερό ως μέρος υγρής διαίτας. Το νερό ωστόσο αποτελεί φορέα μικροοργανισμών και η παροχή του θα πρέπει να γίνεται κατά τρόπο ώστε να ελαχιστοποιούνται οι σχετικοί κίνδυνοι. Δύο είναι οι τρέχουσες μέθοδοι, οι φιάλες και τα αυτόματα συστήματα παροχής.

3.8.2. Οι φιάλες χρησιμοποιούνται συχνά για τα μικρά ζώα όπως τα τρωκτικά και τα κουνέλια. Το υλικό από το οποίο είναι κατασκευασμένες οι φιάλες θα πρέπει να είναι διαφανές ώστε να επιτρέπει την παρατήρηση του περιεχομένου τους. Το στόμιό τους θα πρέπει να είναι ευρύ ώστε να επιτρέπει τον εύκολο και αποτελεσματικό καθαρισμό τους και, σε περίπτωση πλαστικού υλικού, δεν θα πρέπει να είναι εκχυλίσσιμο. Τα καλύμματα, τα πώματα και οι σωλήνες θα πρέπει επίσης να παρέχουν τη δυνατότητα αποστείρωσης και εύκολου καθαρισμού τους. Όλες οι φιάλες και τα εξαρτήματα θα πρέπει να λύνονται, να καθαρίζονται και να αποστειρώνονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Είναι προτιμώτερο να αντικαθίστανται οι φιάλες από άλλες καθαρές, αποστειρωμένες, παρά να επαναπληρούνται στους θαλάμους.

3.8.3. Τα αυτόματα συστήματα παροχής νερού στα ζώα θα πρέπει να ελέγχονται, να επισκευάζονται και να εκπλύνονται τακτικά, έτσι ώστε να αποφεύγονται τα ατυχήματα και οι μολύνσεις. Προκειμένου περί κλουβιών με στερεό δάπεδο, θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος πλημμυρίσματος. Είναι επίσης αναγκαίος ο τακτικός βακτηριολογικός έλεγχος του συστήματος ώστε να παρακολουθείται η ποιότητα του νερού.

3.8.4. Το νερό των δημόσιων δικτύων υδρεύσεως περιέχει ορισμένους μικροοργανισμούς οι οποίοι θεωρούνται αβλαβείς, εκτός εάν πρόκειται περί ζώων με καθορισμένη μικροβιακή ευαισθησία. Στις περιπτώσεις αυτές το νερό δημοσίων δικτύων υδρεύσεως είναι συνήθως χλωρωμένο προκειμένου να αναστέλλεται η ανάπτυξη μικροοργανισμών. Η χλωρίωση αυτή δεν είναι πάντοτε ικανή να συγκρατήσει την ανάπτυξη ορισμένων δυνητικών παθογόνων μικροοργανισμών, όπως λόγω χάριν οι ψευδομονάδες. Ως πρόσθετο μέτρο, θα μπορούσε να αυξηθεί η χλωρίωση του νερού ή να οξεινωθεί περαιτέρω το νερό ώστε να επιτευχθεί το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

3.8.5. Στα ψάρια, τα αμφίβια και τα ερπετά, η ανοχή όσον αφορά την οξύτητα, το χλώριο και πολλές άλλες χημικές ουσίες κυμαίνεται ευρέως από το ένα είδος στο άλλο. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να προσαρμόζεται η παροχή νερού στα ενυδρεία και τις δεξαμενές στις ανάγκες και τα όρια ανοχής των εκάστοτε ειδών.

3.9. Στρωμένες

Οι στρωμένες θα πρέπει να είναι στεγνές, απορροφητικές, όχι σκονισμένες, μη τοξικές και ελεύθερες μολυσματικών παραγόντων ή παρασίτων ή οποιασδήποτε άλλης μορφής μόλυνσης. Θα πρέπει να επιδεικνύεται ιδιαίτερη μέριμνα για την αποφυγή χρησιμοποίησης πριονιδίου ή υλικού στρωμένης που να προέρχεται από ξύλο που έχει υποστεί χημική κατεργασία. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν ορισμένα βιομηχανικά παραπροϊόντα ή απορρίμματα όπως τεμαχισμένα χαρτιά.

3.10. Άσκηση και επαφή με τα ζώα

3.10.1. Συνιστάται η αξιοποίηση κάθε ευκαιρίας για άσκηση των ζώων.

3.10.2. Η απόδοση ενός ζώου κατά τη διάρκεια ενός πειράματος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εμπιστοσύνη του στον άνθρωπο, ένα στοιχείο που πρέπει να καλλιεργηθεί. Τα άγρια ή άτιθασα ζώα δεν πρόκειται μάλλον να γίνουν ποτέ ιδεώδη πειραματόζωα. Τα πράγματα είναι διαφορετικά με τα εξημερωμένα ζώα που έχουν γεννηθεί και μεγαλώσει σε επαφή με τον άνθρωπο. Εφόσον όμως δημιουργηθεί η εμπιστοσύνη θα πρέπει και να διατηρείται. Συνιστάται, ως εκ τούτου, η διατήρηση τακτικής επαφής ώστε τα ζώα να εξοικειώνονται με την ανθρώπινη παρουσία και δραστηριότητα. Όποτε αυτό είναι δυνατό, θα πρέπει να διατίθεται ορισμένος χρόνος για να απευθύνονται οι άνθρωποι στα ζώα, για την περιποίηση και τον καθαρισμό τους. Το προσωπικό θα πρέπει να είναι συμπαθητικό, ήρεμο και με σταθερή στάση κατά την επαφή του με τα ζώα.

3.11. Καθαρισμός

3.11.1. Το επίπεδο των εγκαταστάσεων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εφαρμογή των μέτρων υγιεινής. Θα πρέπει να παρέχονται σαφείς οδηγίες για την αλλαγή της στρωμένης στα κλουβιά και τα κελιά.

3.11.2. Θα πρέπει να θεσπίζονται κατάλληλοι κανόνες για τον καθαρισμό, την πλύση, την απολύμανση και, όποτε αυτό είναι αναγκαίο, την αποστείρωση των κλουβιών και των εξαρτημάτων, των φιαλών και του άλλου υλικού. Επίσης, στους θαλάμους διαβίωσης καθώς και στους χώρους πλύσης και αποθήκευσης θα πρέπει να τηρείται αυστηρή καθαριότητα και τάξη.

3.11.3. Στην περίπτωση υπαίθριων κελιών, κλουβιών και χώρων περιπάτου θα πρέπει να καθαρίζεται τακτικά το δάπεδο και, όπου χρειάζεται, να ανανεώνεται το υλικό από το οποίο είναι κατασκευασμένο ώστε να αποφεύγεται η μετατροπή του σε πηγή μόλυνσης και ανάπτυξης παρασίτων.

3.12. Θανάτωση των ζώων με μη βάνουσο τρόπο

3.12.1. Όλοι οι μη βάνουσοι τρόποι θανάτωσης των ζώων απαιτούν γνώσεις οι οποίες μπορούν να αποκτηθούν μόνο με την κατάλληλη εκπαίδευση.

3.12.2. Ένα ζώο που ευρίσκεται σε βαθιά αναισθησία μπορεί να υποστεί αφαιμάξη, πλην όμως φάρμακα τα οποία παραλύουν τους μυς πριν την απώλεια της συνείδησης, όπως και φάρμακα με φαρμακολογική δράση ανάλογη εκείνης του κουραρίου, καθώς και θανάτωση με ηλεκτρικό ρεύμα το οποίο όμως δεν περνά από τον εγκέφαλο, δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται χωρίς προηγούμενη αναισθησία.

Η διάθεση των λειψάνων δεν πρέπει να επιτρέπεται προτού επέλθει η νεκρική ακαμψία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Κατευθυντήριες γραμμές για τη θερμοκρασία των κλειστών χώρων
(ζώα που φυλάσσονται σε κλουβιά, κελιά ή κλειστούς χώρους περιπάτου)

Είδη ή ομάδες ειδών	Βέλτιστο φάσμα θερμοκρασίας σε °C
Πρωτεύοντα του Νέου Κόσμου, πλην του ανθρώπου	20 – 28
Ποντικός	20 – 24
Αρουραίος	20 – 24
Συριακός κρίκητος	20 – 24
Ζερβίλλος	20 – 24
Ινδικό χοιρίδιο	20 – 24
Πρωτεύοντα του Παλαιού Κόσμου, πλην του ανθρώπου	20 – 24
Ορτύκι	20 – 24
Κουνέλι	15 – 21
Γάτα	15 – 21
Σκύλος	15 – 21
Κουνάβι	15 – 21
Πουλερικά	15 – 21
Περιστερί	15 – 21
Χοίροι	10 – 24
Αίγες	10 – 24
Πρόβατα	10 – 24
Βοοειδή	10 – 24
Ίππος	10 – 24

Σημείωση: Σε ειδικές περιπτώσεις, όπως για πολύ νέα ή άτριχα ζώα, μπορεί να απαιτούνται υψηλότερες θερμοκρασίες για τους κλειστούς χώρους φύλαξης απ' ό τι υποδεικνύει ο πίνακας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Κατευθυντήριες γραμμές για τις περιόδους τοπικής καραντίνας

Εισαγωγική σημείωση: Πρκειμένου περί εισαγόμενων ζώων, όλες οι περίοδοι καραντίνας θα πρέπει να υπάγονται στις εθνικές διατάξεις των κρατών μελών. Όσον αφορά τις περιόδους τοπικής καραντίνας, η διάρκεια πρέπει να καθορίζεται ανάλογα με τις περιστάσεις από αρμόδιο πρόσωπο και κανονικά από κτηνίατρο που ορίζει η διεύθυνση των εγκαταστάσεων.

Είδη	Ημέρες
Ποντικός	5 – 15
Αρουραίος	5 – 15
Ζερβίλλος	5 – 15
Ινδικό χοιρίδιο	5 – 15
Συριακός κρίκητος	5 – 15
Κουνέλι	20 – 30
Γάτα	20 – 30
Σκύλος	20 – 30
Πρωτεύοντα θηλαστικά, εκτός του ανθρώπου	40 – 60

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Κατευθυντήριες γραμμές για τον εγκλωβισμό μικρών τρωκτικών και κουνελιών
(για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων)

Είδη	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου κλουβιού cm ²	Ελάχιστο ύψος κλουβιού cm
Ποντικός	180	12
Αρουραίος	350	14
Συριακός κρίκητος	180	12
Ινδικό χοιρίδιο	600	18
Κουνέλι 1 kg	1 400	30
2 kg	2 000	30
3 kg	2 500	35
4 kg	3 000	40
5 kg	3 600	40

Σημείωση: Με τον όρο «ύψος κλουβιού» εννοούμε την κάθετη απόσταση μεταξύ του δαπέδου του κλουβιού και του άνω οριζοντίου μέρους του επικαλύμματος ή του κλουβιού.

Κατά τον προγραμματισμό των πειραμάτων, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ενδεχόμενη ανάπτυξη των ζώων, ώστε να εξασφαλίζεται ο κατάλληλος γι' αυτά χώρος σε όλες τις φάσεις των πειραμάτων, σύμφωνα με τον ανωτέρω πίνακα.

Βλέπε επίσης τις γραφικές παραστάσεις 1 έως 5 και 8 έως 12.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Κατευθυντήριες γραμμές για τον εγκλωβισμό μικρών τρωκτικών κατά την περίοδο αναπαραγωγής

Είδη	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου κλουβιού για μία μητέρα και τα νεογνά της cm ²	ελάχιστο ύψος κλουβιού cm
Ποντικός	200	12
Αρουραίος	800	14
Συριακός κρίκητος	650	12
Ινδικό χοιρίδιο	1 200	18
Ινδικό χοιρίδιο σε ομάδες αποτελούμενες αποκλει- στικά από θήλεα μέλη	1 000 κατ' ενήλικο μέλος	18

Σημείωση: Για τον ορισμό του «ύψους κλουβιού» βλέπε τη σημείωση του πίνακα 3.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Κατευθυντήριες γραμμές για τον εγκλωβισμό κουνελιών κατά την περίοδο αναπαραγωγής

Βάρος της κουνέλας kg	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κλουβιού ανά κουνέλα και νεογνά m ²	Ελάχιστο ύψος κλουβιού cm	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου φωλιάς m ²
1	0,30	30	0,10
2	0,35	30	0,10
3	0,40	35	0,12
4	0,45	40	0,12
5	0,50	40	0,14

Σημείωση: Για τον ορισμό «ύψος κλουβιού» βλέπε τη σημείωση του πίνακα 3.

Η ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου ανά κουνέλα και νεογνά περιλαμβάνει και την επιφάνεια δαπέδου φωλιάς.

Βλέπε επίσης γραφική παράσταση 6.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Κατευθυντήριες γραμμές για τους χώρους διατήρησης γατών
(κατά τη διάρκεια των πειραμάτων και της περιόδου αναπαραγωγής)

Βάρος γάτας kg	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κλουβιού ανά γάτα m ²	Ελάχιστο ύψος κλουβιού cm	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κλουβιού ανά μητέρα και νεογνά m ²	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κελλιού ανά μητέρα και νεογνά m ²
0,5 – 1	0,2	50	—	—
1 – 3	0,3	50	0,58	2
3 – 4	0,4	50	0,58	2
4 – 5	0,6	50	0,58	2

Σημείωση: Η διατήρηση γατών σε κλουβιά πρέπει να είναι αυστηρά περιορισμένη. Οι γάτες που υφίστανται τέτοιο περιορισμό πρέπει να αφήνονται εκτός κλουβιού για να ασκηθούν, τουλάχιστον μία φορά την ημέρα, όποτε αυτό δεν επηρεάζει το πείραμα. Τα κελλιά των γατών πρέπει να είναι εφοδιασμένα με δίσκους για την απομάκρυνση των περιττωμάτων, μία άνετη επιφάνεια για ανάπαυση και αντικείμενα κατάλληλα για αναρρίχηση και γρατζούνισμα.

Με τον όρο «ύψος κλουβιού» εννοούμε την κάθετη απόσταση μεταξύ του υψηλότερου σημείου του δαπέδου και του χαμηλότερου σημείου της οροφής του κλουβιού.

Στον υπολογισμό της ελάχιστης επιφάνειας δαπέδου μπορεί να περιληφθεί και η επιφάνεια για ανάπαυση. Στην ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κλουβιού ανά μητέρα και νεογνά περιλαμβάνεται και η εκ 0,18 m² επιφάνεια του καταλύματος των νεογνών.

Βλέπε επίσης γραφική παράσταση 7.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Κατευθυντήριες γραμμές για τη διατήρηση σκύλων σε κλουβιά
(κατά τη διάρκεια πειραμάτων)

Ύψος σκύλου στο σημείο του ώμου	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κλουβιού ανά σκύλο	Ελάχιστο ύψος κλουβιού
cm	m ²	cm
30	0,75	60
40	1,00	80
70	1,75	140

Σημείωση: Οι σκύλοι δεν θα πρέπει να κρατούνται σε κλουβιά περισσότερο απ' ό τι είναι απολύτως απαραίτητο για τους σκοπούς του εκάστοτε πειράματος. Οι εγκλωβισμένοι σκύλοι θα πρέπει να αφήνονται εκτός κλουβιού για να ασκηθούν τουλάχιστον μία φορά την ημέρα, εκτός εάν αυτό δεν συμβιβάζεται με τους σκοπούς του πειράματος. Θα πρέπει να καθορίζεται ένα χρονικό όριο πέραν του οποίου δεν επιτρέπεται ο περιορισμός ενός σκύλου χωρίς καθημερινή άσκηση. Οι χώροι άσκησης θα πρέπει να έχουν τις διαστάσεις που θα επιτρέπουν στο σκύλο να κινείται ελεύθερα. Συρμάτινα δικτυωτά δάπεδα δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται σε κλουβιά σκύλων παρά μόνο στις περιπτώσεις που το απαιτεί το πείραμα.

Λόγω των μεγάλων διαφορών ύψους και της περιορισμένης συνάφειας ύψους και βάρους σε πολλές ράτσες σκύλων, το ύψος του κλουβιού θα πρέπει να στηρίζεται στο ύψος του σώματος του εκάστοτε ζώου, μετρούμενου στο σημείο του ώμου. Ως γενικός κανόνας, το ελάχιστο ύψος κλουβιού θα πρέπει να είναι διπλάσιο του ύψους του ζώου στο σημείο του ώμου.

Για τον ορισμό του «ύψους κλουβιού» βλέπε τη σημείωση του πίνακα 6.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Κατευθυντήριες γραμμές για τη διατήρηση σκύλων σε κελλιά

(για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων, όπως επίσης και κατά την περίοδο αναπαραγωγής)

Βάρος σκύλου	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κελλιού ανά σκύλο	Ελάχιστος παρακείμενος χώρος άσκησης ανά σκύλο	
		μέχρις 3 σκύλους	πέραν των 3 σκύλων
kg	m ²	m ²	m ²
< 6	0,5	0,5 (1,0)	0,5 (1,0)
6 – 10	0,7	1,4 (2,1)	1,2 (1,9)
10 – 20	1,2	1,6 (2,8)	1,4 (2,6)
20 – 30	1,7	1,9 (3,6)	1,6 (3,3)
> 30	2,0	2,0 (4,0)	1,8 (3,8)

Σημείωση: Οι αριθμοί εντός παρενθέσεως αντιστοιχούν στη συνολική επιφάνεια ανά σκύλο, δηλαδή στην επιφάνεια δαπέδου του κελλιού συν τον παρακείμενο χώρο άσκησης. Οι σκύλοι που φυλάσσονται επί μόνιμου βάσεως σε υπαίθριους χώρους θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε στεγασμένο χώρο ώστε να προφυλάσσονται όταν οι καιρικές συνθήκες είναι δυσμενείς. Όταν οι σκύλοι φυλάσσονται σε χώρους με συρμάτινο δικτυωτό δάπεδο, θα πρέπει να υπάρχει ένας χώρος με σταθερό δάπεδο για τον ύπνο. Τα συρμάτινα δικτυωτά δάπεδα δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται παρά μόνον εφόσον το πείραμα το απαιτεί. Τα χωρίσματα μεταξύ κελλιών θα πρέπει να είναι τέτοια ώστε να μην επιτρέπουν στους σκύλους να αλληλοτραυματίζονται.

Όλα τα κελλιά θα πρέπει να είναι εφοδιασμένα με κατάλληλο σύστημα αποχέτευσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Κατευθυντήριες γραμμές για τον εγκλωβισμό πρωτεύοντων θηλαστικών, εκτός του ανθρώπου
(για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων όπως επίσης και κατά την αναπαραγωγή)

Εισαγωγική σημείωση: Λόγω των μεγάλων διακυμάνσεων των μεγεθών και των χαρακτηριστικών των πρωτεύοντων, είναι σημαντικό να προσαρμοστεί το σχήμα, ο εσωτερικός εξοπλισμός καθώς και οι διαστάσεις των κλουβιών τους, στις συγκεκριμένες ανάγκες τους. Για τα πρωτεύοντα, ο ολικός όγκος του κλουβιού είναι εξίσου σημαντικός με την επιφάνεια του δαπέδου. Γενικά το ύψος του κλουβιού, τουλάχιστον για τους πιθήκους και τα άλλα πιθηκοειδή, θα πρέπει να αποτελεί τη μεγαλύτερη διάστασή του. Τα κλουβιά θα πρέπει να είναι τουλάχιστον τόσο υψηλά ώστε να επιτρέπουν στα ζώα να στέκονται όρθια. Το ελάχιστο ύψος κλουβιού για τα βραχιονωτά θα πρέπει να είναι τέτοιο που να τους επιτρέπει να πραγματοποιούν πλήρεις αιωρήσεις από την οροφή χωρίς τα πόδια τους να ακουμπούν στο δάπεδο του κλουβιού. Εφόσον ενδείκνυται, θα πρέπει να στερεώνονται πέταυρα που να επιτρέπουν στα πρωτεύοντα να χρησιμοποιούν το άνω τμήμα του κλουβιού.

Είναι δυνατή η τοποθέτηση δύο πρωτεύοντων στο ίδιο κλουβί, εφόσον αυτά μπορούν να συνυπάρξουν. Στις περιπτώσεις που δεν μπορούν να τοποθετηθούν ανά ζεύγη, τα κλουβιά τους θα πρέπει να είναι σε τέτοια θέση ώστε να μπορούν να βλέπουν το ένα το άλλο, αλλά και ώστε να είναι επίσης δυνατό να αποφεύγεται αυτό εφόσον επιβάλλεται.

Με την επιφύλαξη των ως άνω παρατηρήσεων, ο ακόλουθος πίνακας παρέχει ορισμένες γενικές κατευθυντήριες γραμμές για τον εγκλωβισμό των ομάδων ειδών που χρησιμοποιούνται συνηθέστερα (υπεροικογένειες Ceboidea και cercopithecoidea).

Βάρος πρωτεύοντος kg	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου κλουβιού για ένα ή δύο ζώα m ²	Ελάχιστο ύψος κλουβιού cm
1	0,25	60
1 - 3	0,35	75
3 - 5	0,50	80
5 - 7	0,70	85
7 - 9	0,90	90
9 - 15	1,10	125
15 - 25	1,50	125

Σημείωση: Για τον ορισμό του «ύψους κλουβιού» βλέπε τη σημείωση του πίνακα 6.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Κατευθυντήριες γραμμές για τον εγκλωβισμό χοίρων
(για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων)

Βάρος του χοίρου kg	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κλουβιού ανά χοίρο m ²	Ελάχιστο ύψος κλουβιού cm
5 - 15	0,35	50
15 - 25	0,55	60
25 - 40	0,80	80

Σημείωση: Ο πίνακας ισχύει επίσης και για τα χοιρίδια. Οι χοίροι δεν θα πρέπει να κρατούνται σε κλουβιά εκτός εάν είναι τελείως απαραίτητο για τους σκοπούς του πειράματος, και αυτό για μία μίνιμουμ χρονική περίοδο.

Για τον ορισμό του «ύψους κλουβιού» βλέπε τη σημείωση του πίνακα 6.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Κατευθυντήριες γραμμές για την τοποθέτηση ζώων αγροκτήματος σε κελιά
(για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων σε εγκαταστάσεις πειραματισμού)

Είδος και βάρος kg	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου κελιού m ²	Ελάχιστο μήκος κελιού m	Ελάχιστο ύψος διαχωριστικού μεταξυ κελιών m	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου κελιού για ομάδες m ² /ζώο	Ελάχιστο ύψος της θέσης για την τοποθέτηση της τροφής ανά κεφαλή m
Χοίροι 10 – 30	2	1,6	0,8	0,2	0,20
30 – 50	2	1,8	1,0	0,3	0,25
50 – 100	3	2,1	1,2	0,8	0,30
100 – 150	5	2,5	1,4	1,2	0,35
> 150	5	2,5	1,4	2,5	0,40
Πρόβατα < 70	1,4	1,8	1,2	0,7	0,35
Αίγες < 70	1,6	1,8	2,0	0,8	0,35
Βοοειδή < 60	2,0	1,1	1,0	0,8	0,30
60 – 100	2,2	1,8	1,0	1,0	0,30
100 – 150	2,4	1,8	1,0	1,2	0,35
150 – 200	2,5	2,0	1,2	1,4	0,40
200 – 400	2,6	2,2	1,4	1,6	0,55
> 400	2,8	2,2	1,4	1,8	0,65
Ενήλικες ίπποι	13,5	4,5	1,8	—	—

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Κατευθυντήριες γραμμές για την τοποθέτηση ζώων αγροκτήματος σε διαμερίσματα
(για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων σε εγκαταστάσεις πειραματισμού)

Είδος και βάρος kg	Ελάχιστη επιφάνεια διαμερίσματος m ²	Ελάχιστο μήκος διαμερίσματος m	Ελάχιστο ύψος διαχωριστικού μεταξυ διαμερισμάτων m
Χοίροι 100 – 150	1,2	2,0	0,9
> 150	2,5	2,5	1,4
Πρόβατα < 70	0,7	1,0	0,9
Αίγες < 70	0,8	1,0	0,9
Βοοειδή 60 – 100	0,6	1,0	0,9
100 – 150	0,9	1,4	0,9
150 – 200	1,2	1,6	1,4
200 – 350	1,8	1,8	1,4
350 – 500	2,1	1,9	1,4
> 500	2,6	2,2	1,4
Ενήλικες ίπποι	4,0	2,5	1,6

Σημείωση: Τα διαμερίσματα πρέπει να έχουν αρκετό πλάτος ώστε να επιτρέπουν στο ζώο να πλαγιάζει με άνεση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

Κατευθυντήριες γραμμές για τον εγκλωβισμό πτηνών

(για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων σε εγκαταστάσεις πειραματισμού)

Είδος και βάρος g	Ελάχιστη επιφάνεια ανά πτηνό cm ²	Ελάχιστη επιφάνεια για 2 πτηνά cm ² /πτηνό	Ελάχιστη επιφάνεια για 3 πτηνά ή περισσότερο cm ² /πτηνό	Ελάχιστο ύψος κλουβιού cm	Ελάχιστο μήκος ταγίστρας ανά πτηνό cm
Κοτόπουλα 100 – 300	250	200	150	25	3
300 – 600	500	400	300	35	7
600 – 1 200	1 000	600	450	45	10
1 200 – 1 800	1 200	700	550	45	12
1 800 – 2 400	1 400	850	650	45	12
(Ενήλικα άρρενα) > 2 400	1 800	1 200	1 000	60	15
Ορνίθκια 120 – 140	350	250	200	15	4

Σημείωση: Με τον όρο «επιφάνεια» εννοούμε το αποτέλεσμα της εσωτερικής και οριζόντιας μέτρησης του κλουβιού βάσει του μήκους και του πλάτους του, και όχι αυτό που προκύπτει από το μήκος και το πλάτος του δαπέδου του κλουβιού.

Για τον ορισμό του «ύψος κλουβιού» βλέπε τη σημείωση του πίνακα 6.

Το μέγεθος βροχίδων σε συρμάτινα δικτυωτά δάπεδα δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 10 × 10 mm για τους νεοσσούς, και τα 25 × 25 για τα νεαρά και τα ενήλικα κοτόπουλα. Το πάχος του σύρματος θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 2 mm. Η κλίση του δαπέδου δεν πρέπει να υπερβαίνει το 14 % (8°). Οι ποτίστρες θα πρέπει να έχουν το ίδιο μήκος με τις ταγίστρες. Εφόσον το κλουβί είναι εφοδιασμένο με θηλές ή κύπελλα, κάθε πτηνό θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε δύο. Τα κλουβιά θα πρέπει να είναι εφοδιασμένα με στερεωμένους κλώνους και να επιτρέπουν στα πτηνά που φυλάσσονται σε μονήρη κλουβιά να βλέπονται.

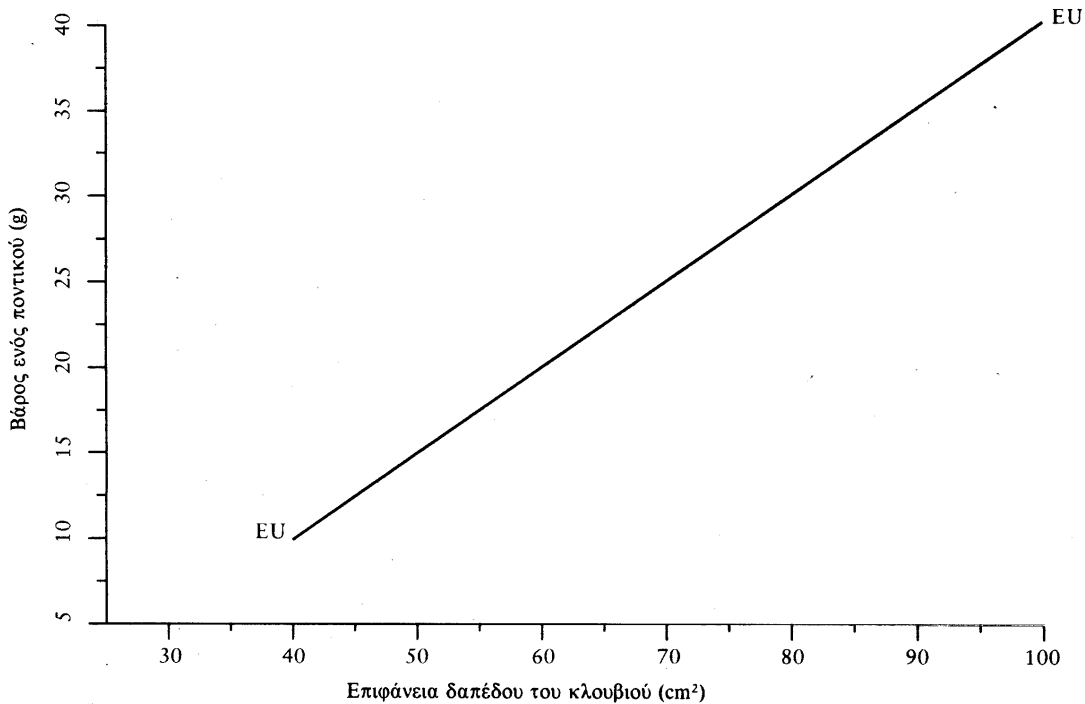
ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ 1

Ποντικοί

(για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων)

Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου κλουβιού

Βάσει του βάρους ενός ποντικού, η ευθεία EU - EU, σε όλα τα σημεία της, υποδεικνύει την ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να έχει στη διάθεσή του.

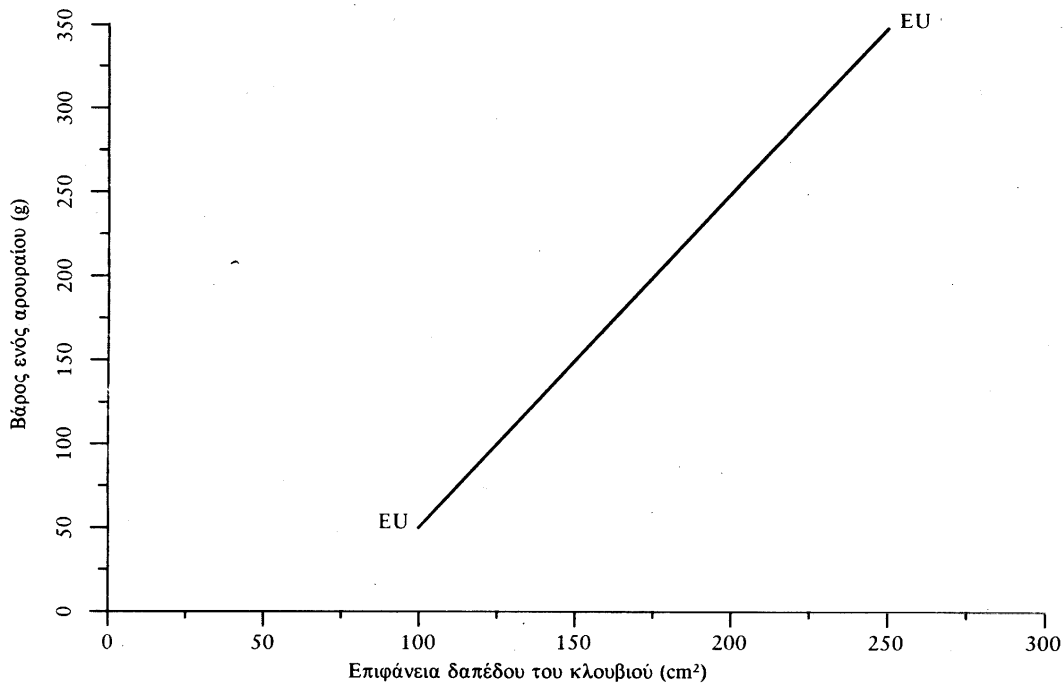
ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ 2

Αρουραίοι

(για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων)

Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου κλουβιού

Βάσει του βάρους ενός αρουραίου, η ευθεία EU - EU, σε όλα τα σημεία της, υποδεικνύει την ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να έχει στη διάθεσή του.

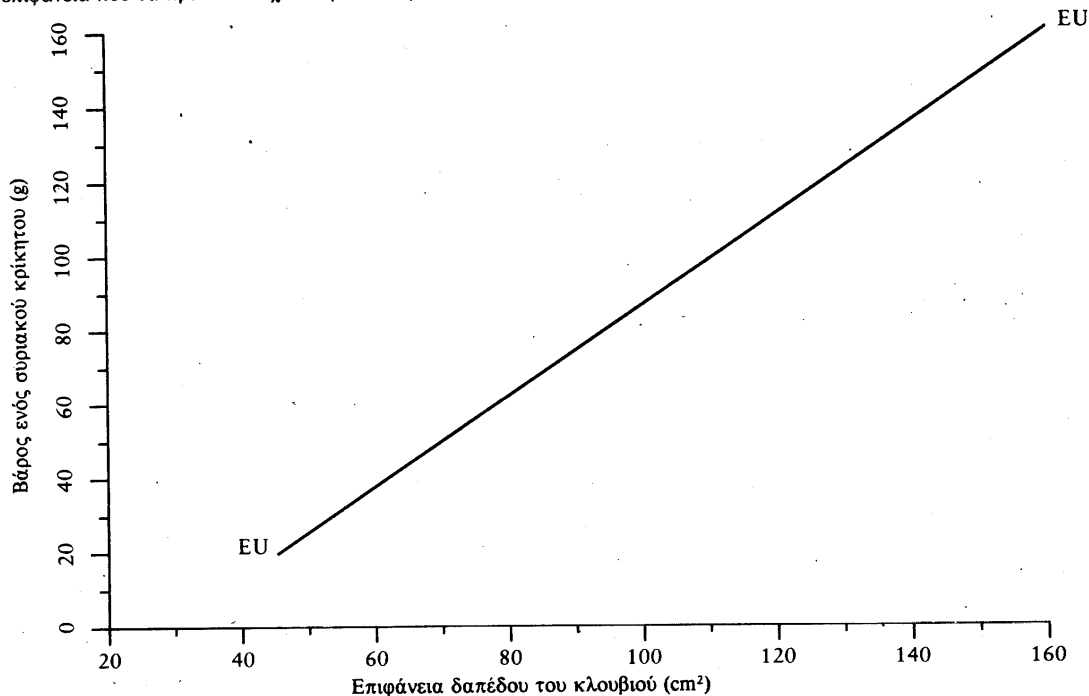

ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ 3

Συριακοί κρίκητοι
(για εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων)

Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κλουβιού

Βάσει του βάρους ενός συριακού κρίκητου, η ευθεία EU-EU, σε όλα τα σημεία της, υποδεικνύει την ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να έχει στη διάθεσή του.

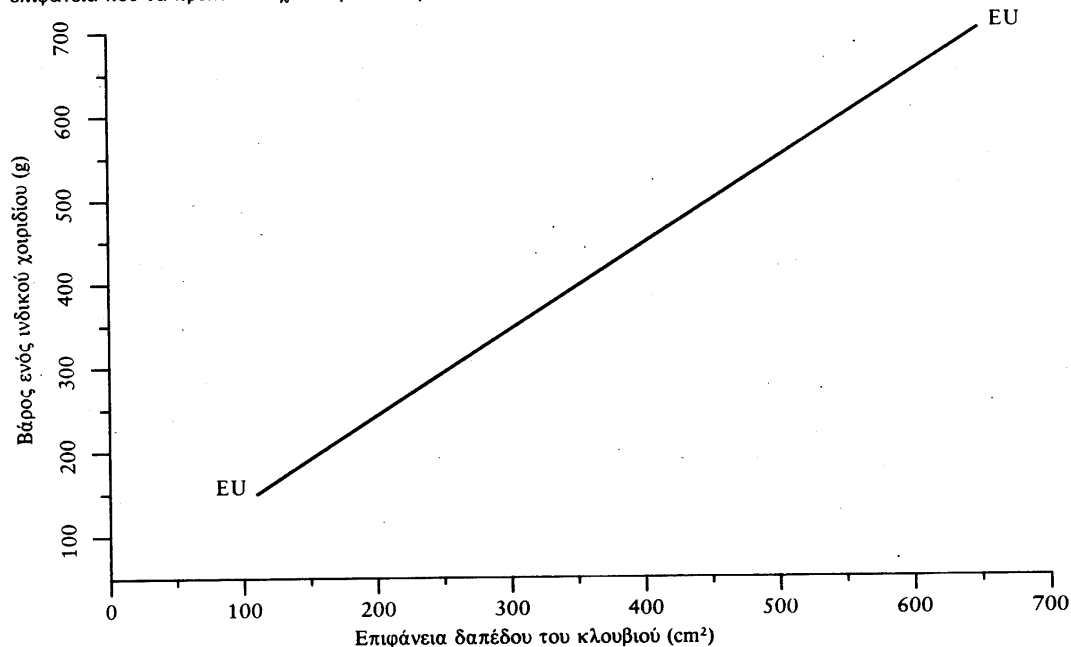

ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ 4

Ινδικά χοιρίδια
(για εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων)

Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου κλουβιού

Βάσει του βάρους ενός ινδικού χοιριδίου, η ευθεία EU-EU, σε όλα τα σημεία της, υποδεικνύει την ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να έχει στη διάθεσή του.

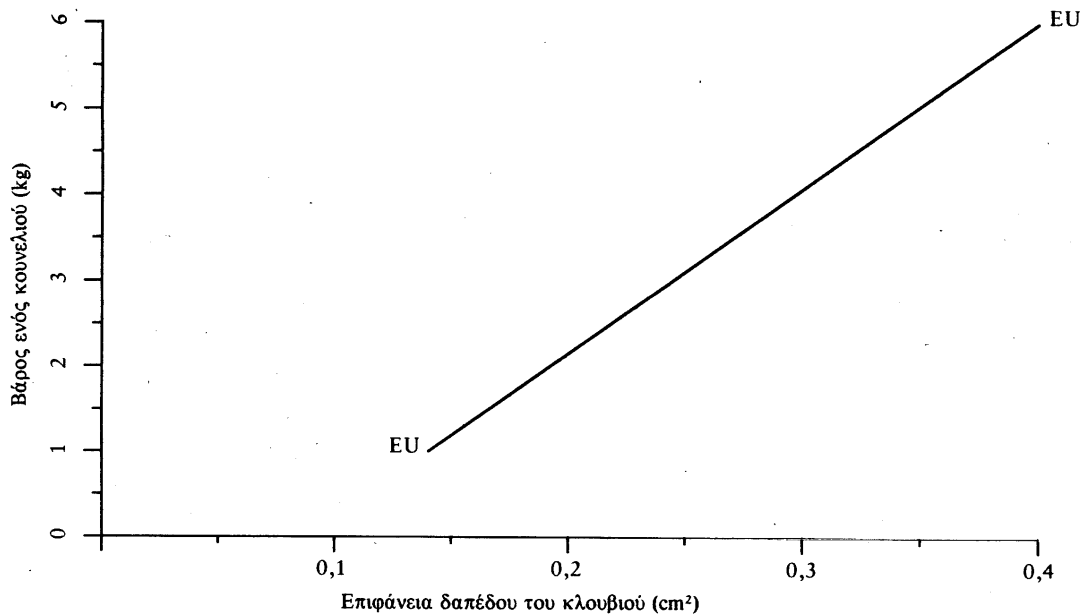
ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ 5

Κουνέλια

(για εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων)

Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κλουβιού

Βάσει του βάρους ενός κουνελιού, η ευθεία EU - EU, σε όλα τα σημεία της, υποδεικνύει την ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να έχει στη διάθεσή του.

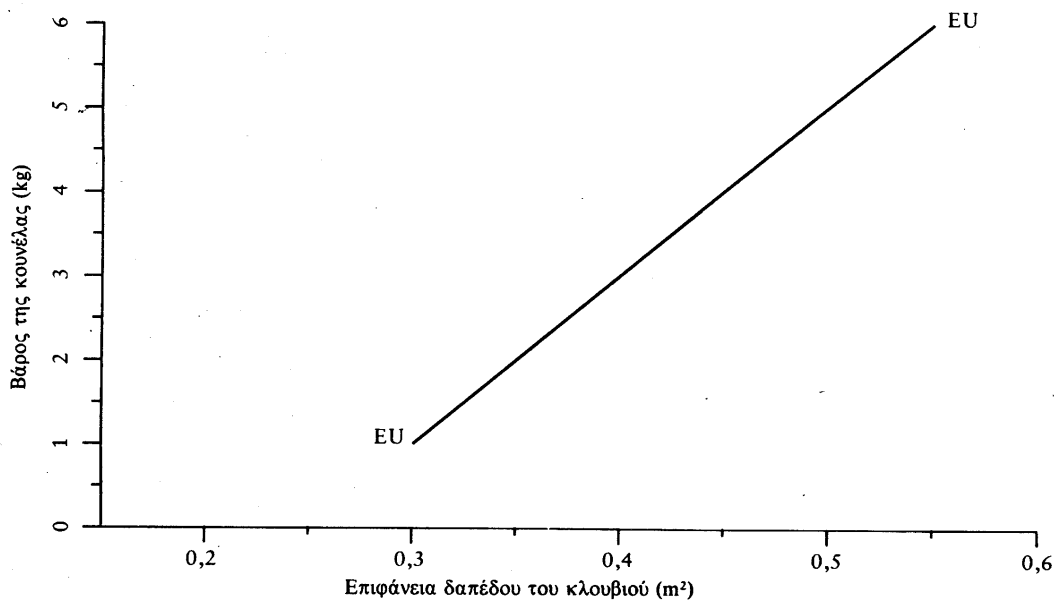
ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ 6

Κουνέλια

(κατά την αναπαραγωγή)

Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κλουβιού για μητέρα με μη απογαλακτισμένα νεογνά

Βάσει του βάρους μιας κουνέλας, η ευθεία EU - EU, σε όλα τα σημεία της, υποδεικνύει την ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να έχει στη διάθεσή της.

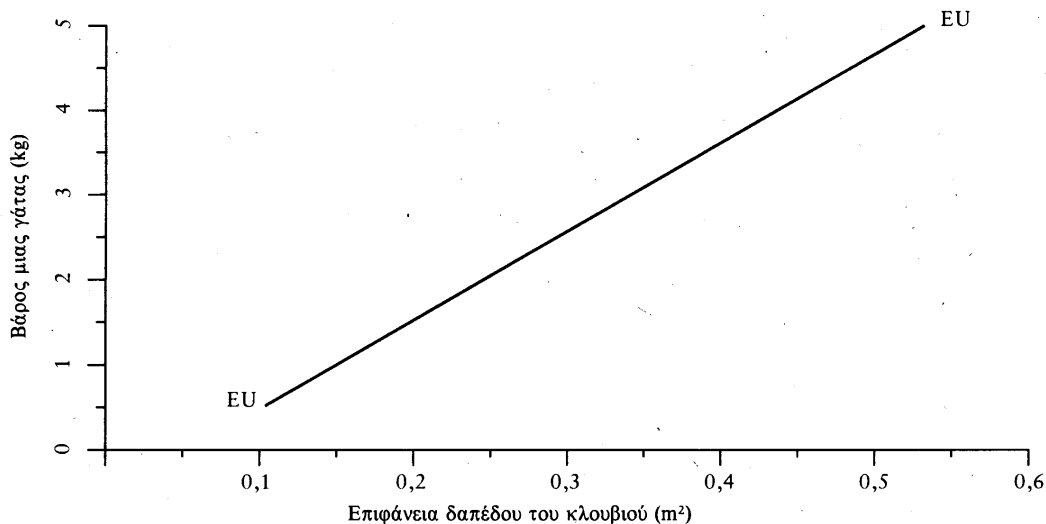
ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ 7

Γάτες

(για εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων)

Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κλουβιού

Βάσει του βάρους μιας γάτας, η ευθεία EU – EU, σε όλα τα σημεία της, υποδεικνύει την ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να έχει στη διάθεσή της.

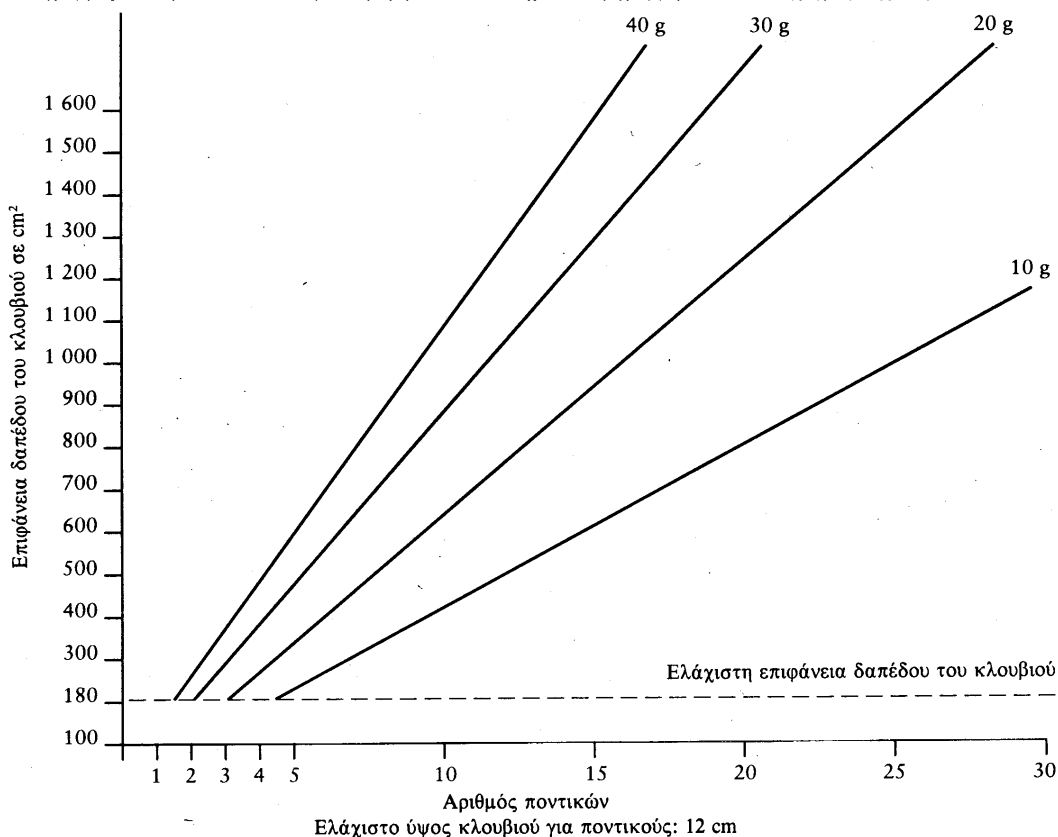

ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ 8

Οδηγός για τον καθορισμό της αναλογίας μεταξύ του αριθμού των ποντικών ανά κλουβί και της επιφάνειας του δαπέδου του κλουβιού

(για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων)

Οι γραμμές αντιπροσωπεύουν τα μέσα βάρη και αντιστοιχούν στη γραμμή EU – EU της γραφικής παράστασης 1.

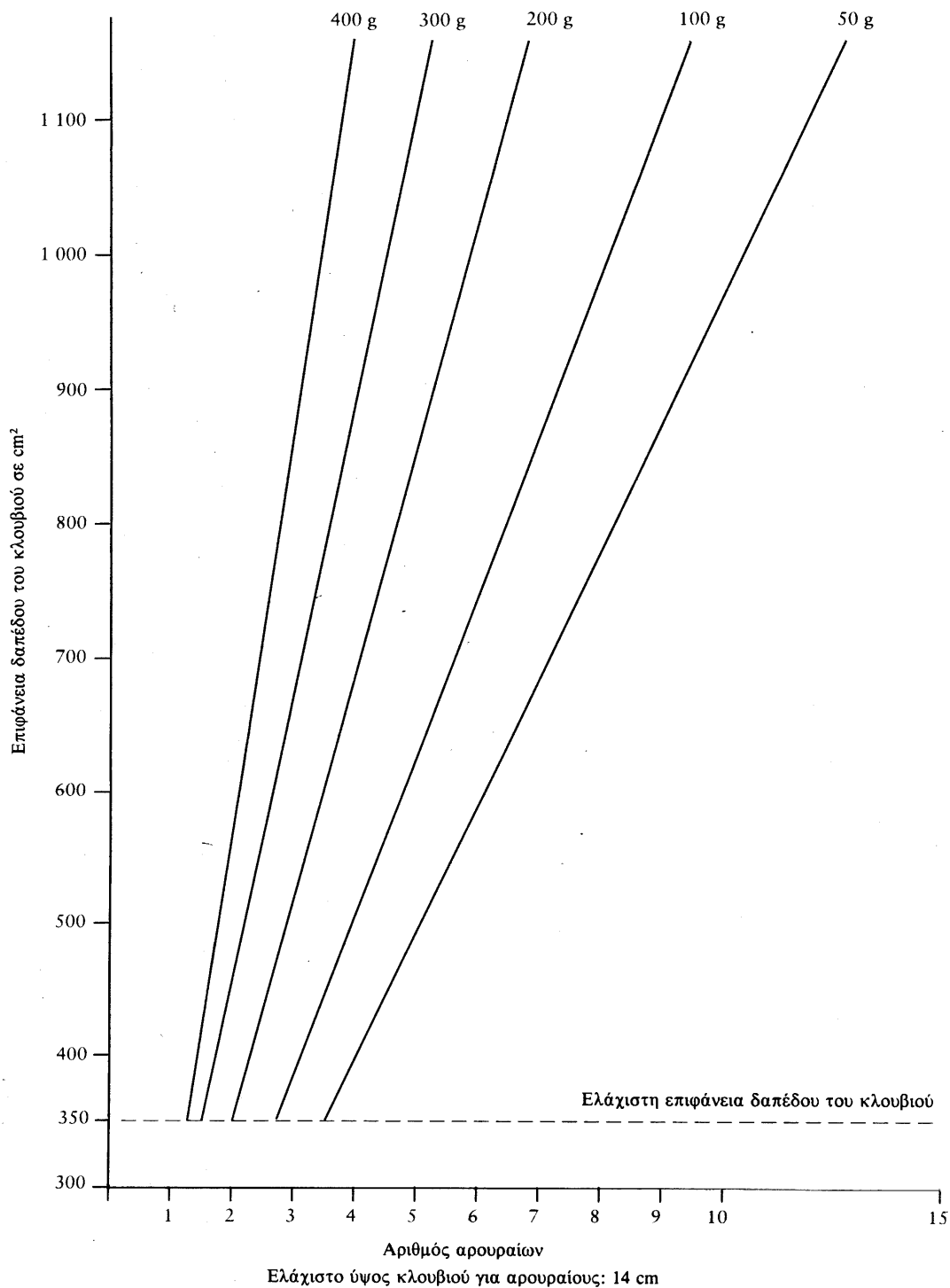

ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ 9

Οδηγός για τον καθορισμό της αναλογίας μεταξύ του αριθμού των αρουραίων ανά κλουβί και της επιφάνειας του δαπέδου του κλουβιού

(για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων)

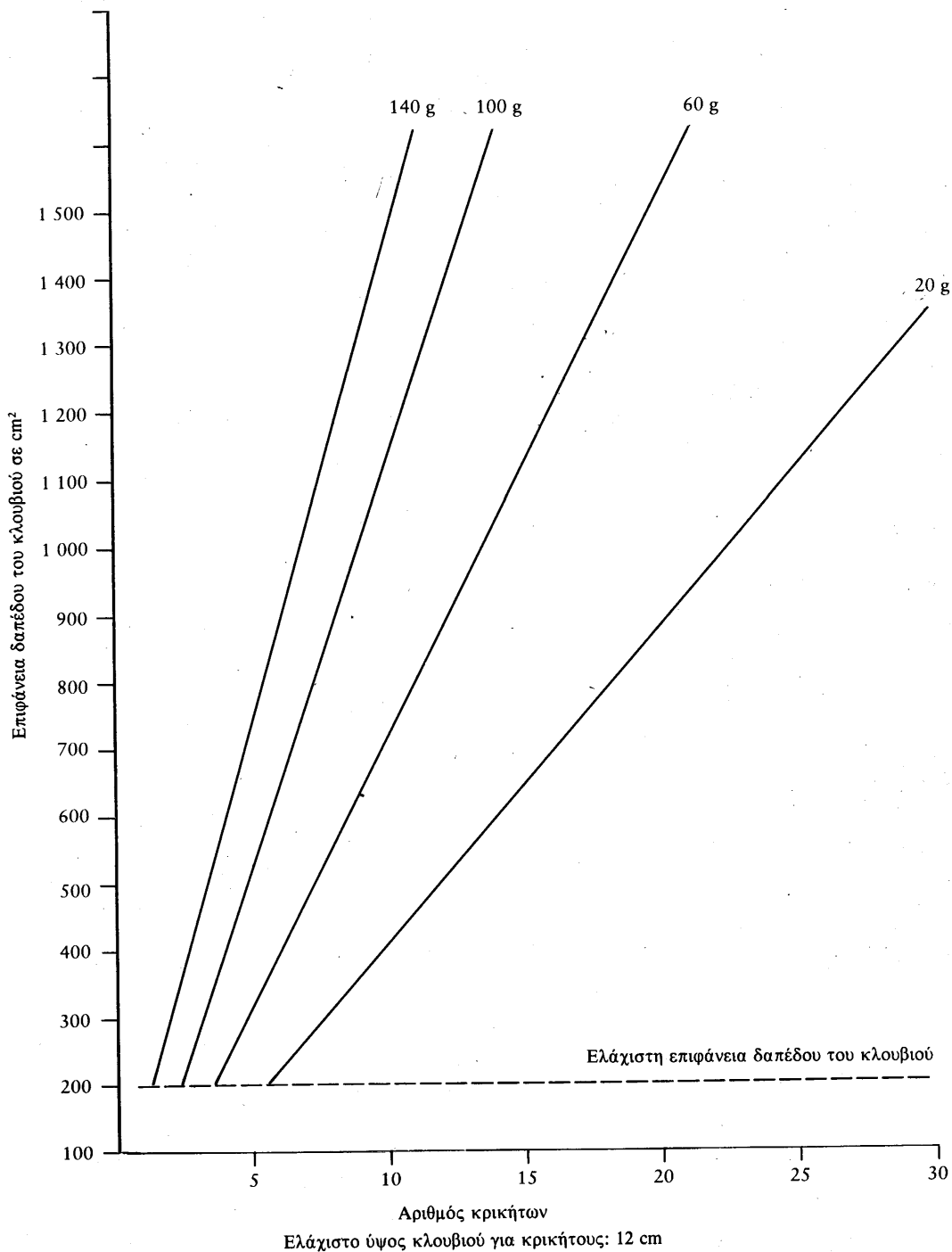
Οι γραμμές αντιπροσωπεύουν τα μέσα βάρη και αντιστοιχούν στη γραμμή EU – EU της γραφικής παράστασης 2.

ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ 10

Οδηγός για τον καθορισμό της αναλογίας μεταξύ του αριθμού των κρικητών ανά κλουβί και της επιφάνειας του δαπέδου του κλουβιού
(για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων)

Οι γραμμές αντιπροσωπεύουν τα μέσα βάρη και αντιστοιχούν στη γραμμή EU – EU της γραφικής παράστασης 3.

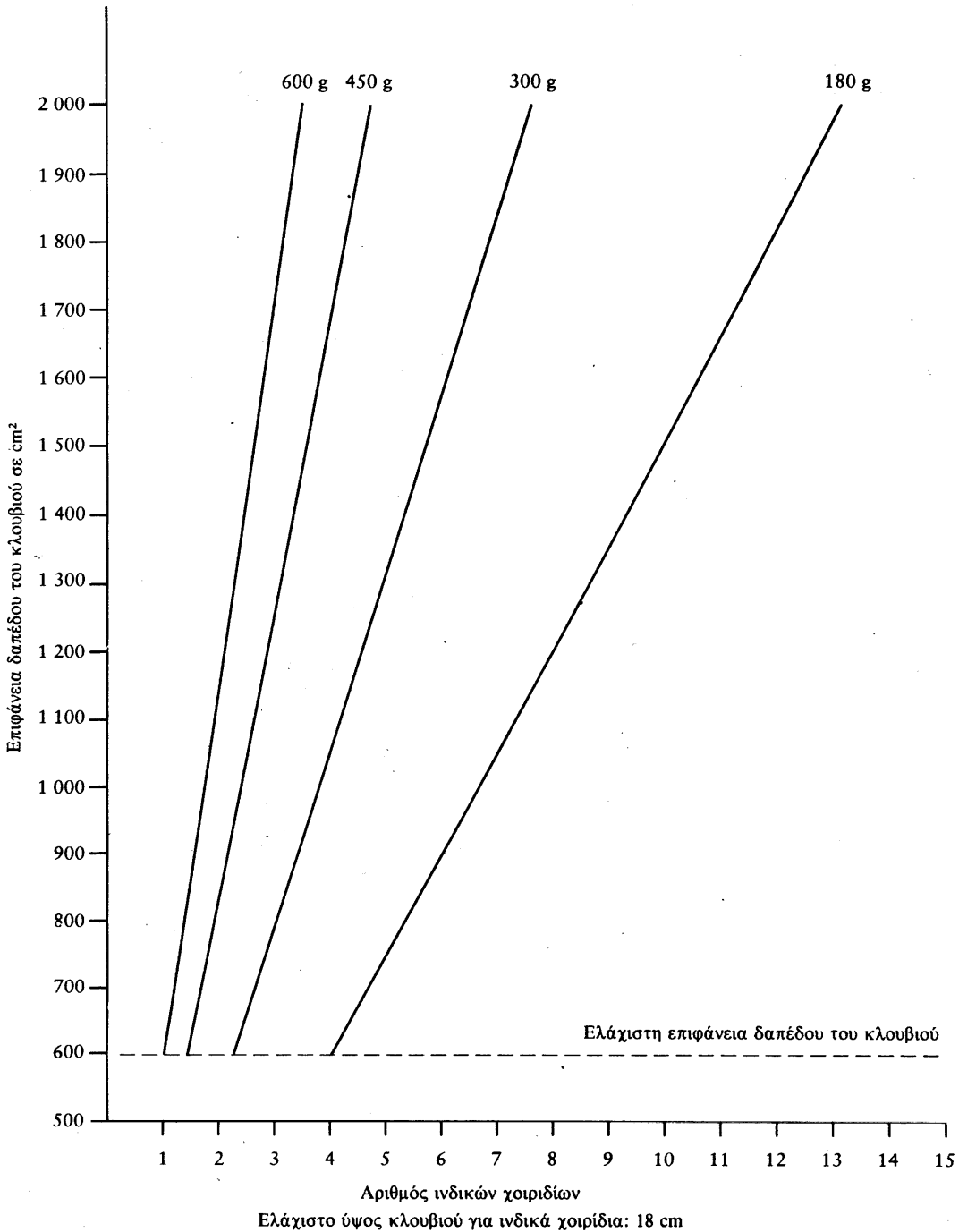

ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ 11

Οδηγός για τον καθορισμό της αναλογίας μεταξύ του αριθμού ινδικών χοιριδίων ανά κλουβί και της επιφάνειας του δαπέδου του κλουβιού

(για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων)

Οι γραμμές αντιπροσωπεύουν τα μέσα βάρη και αντιστοιχούν στη γραμμή EU – EU της γραφικής παράστασης 4.

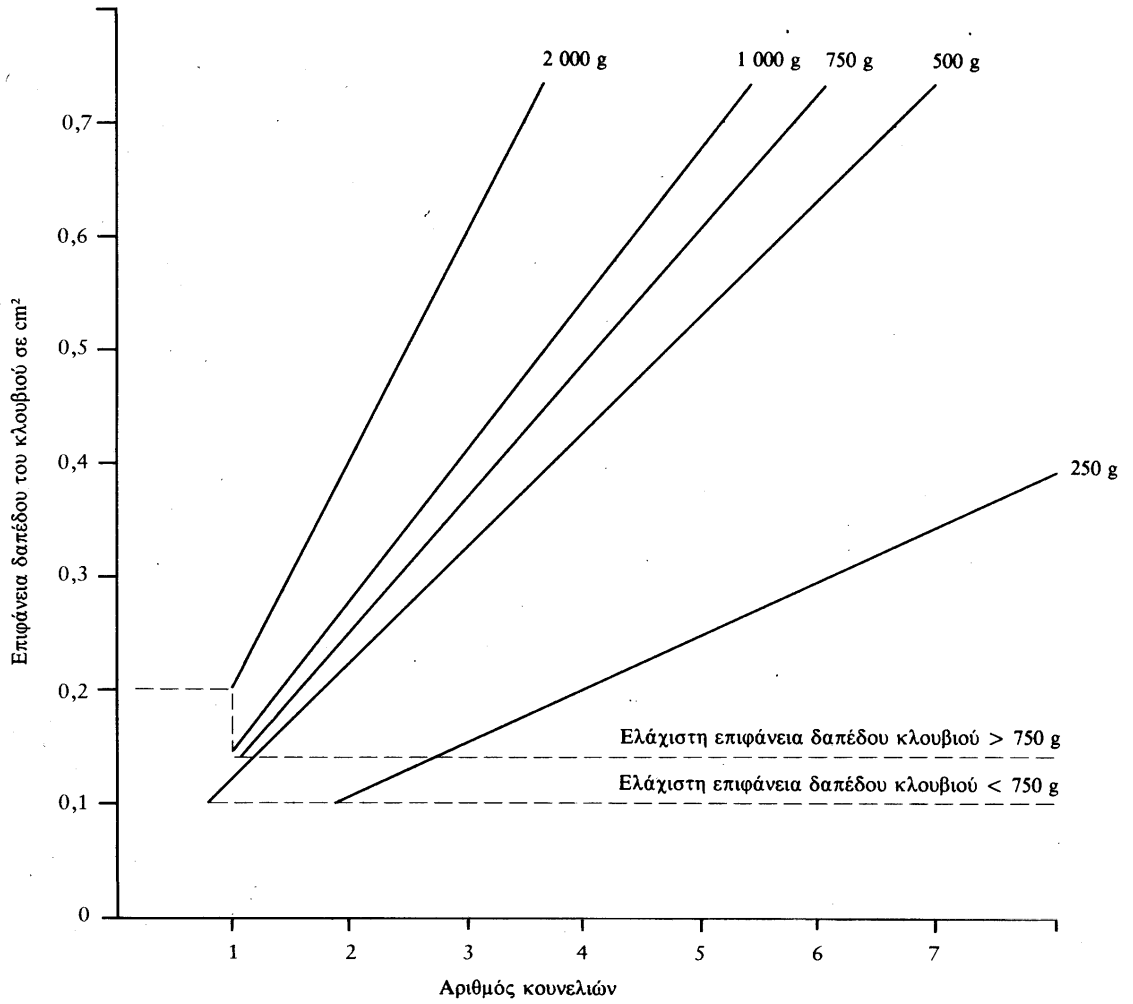

ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ 12

Οδηγός για τον καθορισμό της αναλογίας μεταξύ του αριθμού κουνελιών ανά κλουβί και της επιφάνειας δαπέδου του κλουβιού

(για εκτροφή και κατά τη διάρκεια πειραμάτων)

Οι γραμμές αντιπροσωπεύουν τα μέσα βάρη και αντιστοιχούν στη γραμμή EU – EU της γραφικής παράστασης 5.

Ελάχιστο ύψος κλουβιού για τα κουνέλια: βλέπε πίνακα 3